

خانه موسیقی ایران

سال پانزدهم - شماره ۵۹ - پائیز ۱۴۰۴

سردبیر: حمید رضا عاطفی

دبیر تحریریه: بهجت فرشته

همکاران: اعضای هیئت مدیره کانون پژوهشگران

ویراستار: صبا بهداد

گرافیک: مهدی شیخ‌الاسلامی

فهرست

◀ سرمقاله

۲ | به پایان آمد این دفتر حکایت همچنان باقی... / حمیدرضا عاطفی

◀ خبر

۳ | ثبت نام بیش از ۴۸ هزار نفر در طرح بیمه تکمیلی صندوق اعتباری هنر

◀ گزارش

۴ | اختتامیه پنجمین جشنواره موسیقی نواحی برگزار شد

۶ | جشن چهل سالگی انجمن موسیقی ایران با تقدیر از داود گنجه‌ای برگزار شد

۸ | گزارش مراسم آغاز به کار کانون موسیقی نواحی ایران

۱۱ | دهمین فستیوال «پیانو کلارا» با تغییرات تازه و اجرای برگزیدگان در ارکستر سمفونیک تهران

۱۲ | اولین نشست پائیزی خانه موسیقی ایران با گرامیداشت شش هنرمند فقید موسیقی ایران برگزار شد

۱۴ | مراسم وداع با پیکر احمد پژمان

◀ خبر

۱۶ | فراخوان بخش کلاسیک و ایرانی دهمین «فستیوال رقابتی پیانو کلارا» منتشر شد

۱۶ | واکنش‌ها و انتقادات اعضای خانه موسیقی

◀ انتخابات

۱۷ | گزارش برگزاری مجامع ده‌گانه خانه موسیقی ایران

◀ خبر

۲۳ | اعضای جدید هیأت مدیره صندوق اعتباری هنر معرفی شدند

◀ مقاله

۲۴ | حماسه و موسیقی / علیرضا اکبرپور

۲۹ | موسیقی درمانی؛ سراب یا واقعیت؟ علم یا شبه‌علم؟ / یونس محمودی گلستانی

◀ درگذشتگان

۳۲ | سیف‌اله فولادوند، سیاوش احمدی‌نسب، علی قورچیان، مهرداد نوبخت‌پور، چیستا غریب‌گرکانی، جمشید شمیرانی

ماشاله رسام، مجید هنرمند، عاشیق محمدحسین دهقان، ناصر مسعودی

خانه موسیقی ایران:

خیابان فاطمی غربی، نرسیده به جمالزاده، شماره ۲۷۰

تلفن: ۰۶۶۹۱۷۷۱۱

www.iranhmusic.ir

[دیدگاه نویسندگان فصلنامه الزاماً مبین موضع رسمی نهاد خانه موسیقی نیست.]

سرآغاز

به پایان آمد این دفتر حکایت همچنان باقی...

* حمیدرضا عاطفی

گذاشتن جهت انتخاب در هیئت مدیره و اهدای وقت ارزشمند خویش برای خدمت به فرهنگ و هنر این مرز و بوم بسیار ارزشمند و قابل ستایش است.

حالا اگر توفیق این خدمت به کسی ارزانی شد خب چه بهتر و زهی سعادت و جای تقدیر و تشکر فراوان از این عزیزان وجود دارد اما اگر هم این مسیر برای قرار گرفتن در هسته‌ی مرکزی که همانا هیئت مدیره کانون ها است میسر نشد قطعاً مجال خدمت از کسی سلب نشده و نخواهد شد و حضور در کانون ها به عنوان عضو و ارتباط وثیق تر و صمیمانه تر با هیئت مدیره کانون و به طریق اولی با هیئت مدیره مرکزی می تواند محمل و محل اجرای منویات و طرح های همه‌ی دوستداران و دغدغه مندان فعالیت در عرصه‌ی موسیقی باشد و حتما دستاوردهای بسیار برای همه خواهد داشت.

اما در این مسیر نکته‌ی مبهم و سؤال برانگیز این است که چرا برخی افراد که خوشبختانه تعداد آنها بسیار اندک است برای حضور در انتخابات و بویژه پذیرفته شدن در ترکیب هیئت مدیره حاضرند حقایق را قلب کنند و به هر قیمت و با هر وسیله‌ی مضمّن کننده‌ای صرفاً در تلاش برای رسیدن اهداف خود باشند. مگر هدف خدمت نیست؟ بهتر نیست این جمله‌ی کلیدی و طلایی را نصب العین کرده و آویزه‌ی گوشمان کنیم؟ به قول معروف به کجا چنین شتابان؟ اگر ما همه از یک خانواده‌ایم پس منافع مشترک داریم و بدیهی است که منافع مشترک و منفعت جمعی را باید به منافع شخصی خویش ترجیح دهیم و کیان و حیثیت یک نهاد صنفی را ارج بنهیم... بدون شک صلاح و مصلحت صالحان و بزرگان و نیک اندیشان همه بر این است و جای تردیدی نیست که در این نظر همه‌ی اعضای محترم هیئت مدیره کانون ها متفق القول اند.

با عرض تبریک و شادباش به منتخبان تمامی هیئت مدیره کانون ها برای تک‌تکشان آرزوی بهروزی و موفقیت دارم و امیدوارم این دوره‌ی پیش رو یکی از بهترین دوره‌های موفق کانون های تخصصی باشد.

دوره‌ی چهار ساله‌ی هیئت مدیره کانون ها و به تبع آن هیئت مدیره مرکزی خانه به پایان رسید و در این چهار سال خانه موسیقی چه فراز و نشیب‌هایی که سپری نکرد!

برخلاف تصور، هر چقدر مشکلات بزرگتر و ناهمواری های راه بیشتر است زمان سر بعت سپری می شود! به گفته‌ی روانشناسان و صاحب نظران گویا این موضوع به دلیل انتظار انسان به پایان این شرایط سخت و دور داشتن ذهنیت خودشان از وضع موجود است و همگان به امید فردایی بهتر از امروزشان غافل می شوند و به همین سبب اغلب روز و روزگار خودشان را فراموش و در واقع از عمر خویش غافل می شوند تا به فردایی بهتر برسند... و چقدر تراژدی بزرگی است این غفلت از گذران عمر...

به هر حال مجامع عمومی کانون های خانه موسیقی (بجز یکی از کانون ها) برگزار شد و خوشبختانه با مشارکت نسبی خوب اعضا ترکیب هیئت مدیره کانون ها مشخص شدند.

در یک مقایسه‌ی آماری خوشبختانه بیش از نیمی از کانون ها با افزایش مشارکت مواجه بود و در دو یا سه کانون نیز افت مشارکت را شاهد بودیم ولی در مجموع این مشارکت خوب اعضای کانون ها جای تقدیر و تشکر دارد چرا که در شرایط سخت امروز و با آلودگی هوای تهران که در اوج برگزاری انتخابات اعلام تعطیلی صورت گرفت حضور اعضا و شرکت در انتخابات بسیار قابل ستایش و سپاسگزاری است.

اساساً عضویت و حضور در کانون ها و هیئت مدیره‌های آن با هدف خدمت و اعتلای هنر موسیقی و بالندگی آن معنا می شود و تمامی بندهای اساسنامه هم با همین نگاه و با همین اهداف نوشته و تنظیم شده است و لذا مشارکت بیشتر و خود را در معرض انتخاب

ثبت نام بیش از ۴۸ هزار نفر در طرح بیمه تکمیلی صندوق اعتباری هنر

معاون اعضای صندوق اعتباری هنر از پایان فرآیند نام‌نویسی بیمه تکمیلی درمان ویژه اصحاب فرهنگ، هنر، رسانه و فعالان قرآن و عترت برای سال بیمه‌ای ۱۴۰۵-۱۴۰۴ خبر داد و گفت: بر اساس آخرین آمار، بیش از ۴۸ هزار نفر از اعضای صندوق در این طرح ثبت نام کردند.

مسلم کریمی با اشاره به جایگاه ویژه بیمه تکمیلی در میان خدمات حمایتی صندوق، گفت: بیمه تکمیلی یکی از مهم‌ترین خدمات صندوق اعتباری هنر است که با هدف پشتیبانی از جامعه فرهنگی و هنری کشور در برابر هزینه‌های درمانی و حفظ آرامش خاطر آنان اجرا می‌شود. صندوق همواره تلاش می‌کند با همکاری شرکت‌های بیمه‌گر توانمند، سطح خدمات درمانی اعضا را بهبود بخشد. او با اشاره به سه طرح بیمه‌ای صندوق با عناوین آرامش، رفاه و امید، اظهار کرد: بیش از ۳۹ هزار و ۵۰۰ نفر در طرح آرامش، ۶ هزار نفر در طرح رفاه و بیش از ۲ هزار و ۵۰۰ نفر نیز در طرح امید ثبت نام کرده‌اند. به گفته کریمی، طرح آرامش بیشترین استقبال را در میان اعضای جامعه فرهنگی و هنری کشور داشته است. او در ادامه با اشاره به ترکیب حرفه‌ای ثبت نام کنندگان، افزود: بر اساس آمار، بیشترین ثبت نام کنندگان بیمه تکمیلی از میان هنرمندان رشته‌های تجسمی، سینمایی و موسیقی هستند.

معاون اعضا صندوق اعتباری هنر با اشاره به آمار استانی ثبت نام کنندگان گفت: بالاترین تعداد ثبت نام‌شدگان بیمه درمان تکمیلی در سال ۱۴۰۴ مربوط به استان‌های تهران، البرز و اصفهان است.

او افزود: اسامی افراد ثبت نام شده برای بهره‌مندی از خدمات بیمه تکمیلی درمان به شرکت بیمه‌گر طرف قرارداد ارسال شده است. او ضمن اشاره به گسترش خدمات الکترونیکی صندوق اعتباری هنر بیان کرد: امسال نیز پیام‌رسان اختصاصی صندوق هنر نقش مهمی در تسهیل ثبت نام بیمه درمان تکمیلی ایفا کرد. بیش از ۷۹ درصد نام‌نویسی‌های این دوره از طریق این بستر انجام شد. کریمی درباره نحوه دریافت خدمات درمانی، توضیح داد: شرکت بیمه‌گر طرف قرارداد صندوق با بیشتر بیمارستان‌ها و مراکز درمانی معتبر در سراسر کشور قرارداد دارد و بیمه‌شدگان می‌توانند با ارائه کارت ملی از خدمات درمانی طبق تعهدات بیمه‌نامه بهره‌مند شوند. در صورت مراجعه به مراکز غیر طرف قرارداد نیز امکان بارگذاری مدارک و فاکتورها را پلیکیشن صندوق هنر به نشانی honarcredit.ir/app فراهم است. پس از بررسی مدارک، خسارت مربوطه توسط شرکت بیمه آسیا پرداخت خواهد شد.

بنا بر اعلام روابط عمومی صندوق اعتباری هنر او در پایان یادآور شد: قرارداد بیمه تکمیلی اعضای صندوق برای سال بیمه‌ای جدید از اول مهرماه ۱۴۰۴ آغاز و تا پایان شهریورماه ۱۴۰۵ ادامه دارد.

اختتامیه پنجمین جشنواره موسیقی نواحی برگزار شد

نوربخش: بانوان نیمی از خانواده شانزده هزار نفری خانه موسیقی ایران هستند

آئین پایانی پنجمین جشنواره موسیقی نواحی ایران که سال جاری عنوان آن فستیوال موسیقی بانوان نواحی نام داشت، عصر روز جمعه ۲۳ آبان ماه در سالن مرکز همایش‌ها و نمایشگاه‌های بین‌المللی کیش برگزار شد.

اختتامیه این جشنواره گفت: «در این رویداد هنری و فرهنگی، دختران و زنان ایرانی، هنر اصیل موسیقی مناطق مختلف کشورمان را با نجابت و زیبایی کامل به نمایش گذاشتند.

اسدالله علیزاده، هنر و موسیقی را مقوله‌ای عجیب با فرهنگ ایرانی دانست و افزود: فرهنگ و هنر ناب و اصیل ایرانی همواره در حال زایش و پویایی بوده و به رغم هجوم دشمنان و اشغال کشورمان، فرهنگ و هنر ایرانی هرگز مغلوب نشده است.

او بیان کرد: امروزه موسیقی در اقصی نقاط حوزه فرهنگی ایران به عنوان مقوله فرهنگی ثابت و ماندگار، جریان دارد و زبان مشترک موسیقی اصیل ایرانی، باعث شده که حماسه ایرانی ماندگار شود.

معاون فرهنگی و اجتماعی سازمان منطقه آزاد کیش با اظهار امیدواری نسبت به برگزاری فستیوال موسیقی بانوان کیش در سال‌های آینده اضافه کرد: بانوان هنرمند موسیقی ایران امروز نشان دادند که ایران همچنان زنده است و هنر مندپرور است و ما نیز در صدد هستیم که کیش را با رویدادهای فرهنگ و موسیقی معرفی کنیم.

سپس علیرضا نوری مدیریت کنسرت هال بولینگ مریم سخنانی ایراد کرد و در ادامه دوتوازی دو بانوی خطه لرستان اجرا شد.

حمیدرضا نوربخش، مدیرعامل خانه موسیقی ایران، در آیین اختتامیه پنجمین جشنواره موسیقی کیش با ابراز شور و شغف فراوان از آنچه در این رویداد رقم خورده گفت: امشب از دیدن این اجراهای زیبا، جذاب، رنگارنگ و سرشار از ریتم‌های بی‌نظیر و لباس‌های درخشان، مشعوف و هیجان‌زده‌ام. اینها همه باعث افتخار ماست؛ افتخار که ایرانی هستیم و افتخار که به این تمدن و میراث ارزشمند موسیقی بی‌نظیرمان عشق می‌ورزیم.

او با تبریک به تمامی دست‌اندرکاران جشنواره و خانواده‌هایی که چنین فرزندان با استعدادی را پرورش داده‌اند، ادامه داد: به همه

در ابتدای این مراسم پس از تلاوت قرآن کریم و بخش سرود ملی ایران، چهار نماهنگ پخش شد. دوتوازی قشمه و دایره توسط گروه آوای شیروان بخش بعدی این مراسم بود.

سپس گروه موسیقی لیانا از بوشهر و گروه کیزان از کردستان قطعاتی را نواختند.

در ادامه کلیبی از برگزاری این دوره از فستیوال نمایش داده شد. اجرای موسیقی گروه ایرن از بوشهر بخش بعدی این مراسم بود.

سپس حمید هادی دبیر علمی هنری این دوره جشنواره طی سخنانی گفت: این فستیوال برای نخستین بار، گهواره‌ای فراهم آورد تا بانوان سرزمینم بتوانند آرزوی دیرینه خود را به ثمر بنشانند. این مسیر، با تلاش و همراهی بی‌دریغ سازمان منطقه آزاد کیش، مدیرعامل سازمان، شورای سیاست‌گذاری جشنواره و کارشناسان مسئولان فرهنگی و هنری کشور ممکن شد. او همچنین از حضور استادان و مدیران قدردانی کرد و اظهار داشت: نظرات ارزشمند آنان در طول برگزاری جشنواره، نقش مهمی در موفقیت این دوره ایفا کرده است.

هادی افزود: حضور گرم هشت گروه راه‌یافته به این رویداد از میان ۸۷ گروه شرکت‌کننده از سراسر کشور، جلوه‌ای ویژه به این جشنواره بخشید و امیدواریم این مسیر در سال‌های آینده نیز با قوت ادامه یابد. هادی در پایان گفت: این جشنواره با هدف پاسداشت موسیقی نواحی و ایجاد فضایی برای حضور و نمایش توانمندی‌های بانوان هنرمند، نقطه عطفی در تاریخ جشنواره‌های موسیقی ایران به شمار می‌رود. در ادامه سامان محمدزاده مدیر هتل آریا باستان کیش که حامی این رویداد بود سخنانی ایراد کرد.

سپس گروه سرنای لرستان قطعاتی را برای حضار اجرا کرد. معاون فرهنگی و اجتماعی سازمان منطقه آزاد کیش در آیین

سپس دختران قشقای به اجرای قطعاتی پرداختند. مسعود رهبری، سرپرست معاونت فرهنگی و اجتماعی سازمان منطقه آزاد کیش، در سخنان خود گفت: سپاس از همه بانوان هنرمند ارجمندی که هر کدام ترجمه‌ای از هویت، فرهنگ و صدای سرزمین پُرهنر ما بودند.

او روشن ماندن چراغ این جشنواره را حاصل تلاش و پیگیری برگزارکنندگان دانست و گفت:

سپاسگزارم که این جشنواره برای پنجمین بار چراغش روشن شد؛ به همت عزیزان برگزارکننده، از جمله حمید هادی که از شش سال پیش پرچم این جشنواره را برافراشتیم. حقیقتاً با همت مثال زدنی، پشتکار و خستگی‌ناپذیری که ایشان دارند، توانستند این مسیر را تا امروز ادامه دهند و هر سال با ظرافتی تازه به جشنواره روحی جدید ببخشند.

او با اشاره‌ای به نقش محوری زنان در این رویداد ادامه داد: جشنواره امسال با نام و نوای زنان و بانوان آراسته شد. خدا را سپاس می‌گویم که امشب میزبان شنیدن این سیم خوش صدای تار موسیقی ایرانی بودیم. از همه سپاسگزارم.

در ادامه با حضور شورای سیاستگذاری جشنواره و هنرمندان با اهدای لوح و تندیس از عاطفه مبینی سرپرست گروه کوپر ماندران، ساناز نامداری سرپرست گروه قشقای، سرپرست گروه آوای شیروان خراسان، لیانا شریفیان سرپرست گروه لیانای بوشهر، میترا استغفاری سرپرست گروه سرنای لرستان، یاسمین تنها سرپرست گروه سرو خراسان، اعظم جوانبخت سرپرست گروه ژناوای قوچان، ژرینا ولی پور سرپرست گروه کیژان کردستان، ماریا یزدانی سرپرست گروه تبریز و مریم امیری ایران سرپرست گروه بوشهری تقدیر شد.

عزیزانی که برای فرهنگ و هنر این سرزمین زحمت می‌کشند تبریک می‌گویم. همچنین خسته‌نباشید می‌گویم به منطقه آزاد کیش و دوست هنرمندم حمید هادی که در کنار مدیران سازمان منطقه آزاد، شب‌های جذاب و پربرکتی را رقم زدند. از مدیرعامل محترم و جناب دکتر رهبری که حمایت‌های فرهنگی و اقتصادی‌شان دلگرم‌کننده است نیز سپاسگزارم؛ این همراهی‌ها موجب امیدواری است که مجموعه‌های اقتصادی در کنار فعالیت‌های فرهنگی قرار گرفته‌اند. مدیرعامل خانه موسیقی سپس با اشاره به گستره جامعه موسیقی کشور گفت: خانه موسیقی ایران امروز نهادی صنفی و تخصصی است که بیش از ۱۶ هزار موسیقی‌دان از سراسر کشور را در خود جای داده است. بخش قابل توجهی از این خانواده بزرگ را بانوان تشکیل می‌دهند؛ همان دختران و زنان ارزشمند و هنرمندی که طی یکی دو روز گذشته نیز حضور چشمگیرشان را دیدیم. با افتخار می‌گویم نیمی از اعضای خانه موسیقی بانوان هستند و این موضوع برای موسیقی ایران بسیار ارزشمند و افتخارآمیز است.

او ادامه داد: چندین هزار بانوی هنرمند فعال موسیقی در کشور داریم و این تعداد نشان‌دهنده جایگاهی است که بانوان در اعتلای هنر ایران دارند. به نظرم رویدادهایی از این دست، ادای احترام به نقش بانوان هنرمند است و باید با افتخار و استمرار در کنار جشنواره‌های موسیقی دنبال شود.

نوربخش در پایان ابراز امیدواری کرد که این مسیر ادامه‌دار باشد و یادآور شد: امیدوارم همان‌طور که عزیزان نوید دادند، این روند با قدرت و استمرار ادامه پیدا کند و شاهد درخشش بانوان هنرمند سرزمین مان در ایران و جهان باشیم. به همه خسته‌نباشید می‌گویم، تشکر می‌کنم و آرزو دارم سال‌های پیش‌رو برای همگان با سلامتی، افتخار و درخشش همراه باشد.

جشن چهل سالگی انجمن موسیقی ایران برگزار شد

تقدیر از پهلوان موسیقی

چهلمین سالگرد تأسیس انجمن موسیقی ایران عصر روز جمعه ۲۸ آذر با حضور هنرمندان و مدیران هنری با تقدیر از داود گنجه‌ای در هتل بزرگ تهران برگزار شد.

رضایی با اشاره به حضور ایرج نعیمایی به عنوان یکی از مدیران سابق انجمن موسیقی که بیشترین دوره مسئولیت را برعهده داشته گفت: بعد از آقای نعیمایی، بنده نیز این توفیق را داشتم که چند سالی در انجمن موسیقی در خدمت موسیقی ایران باشم و از نزدیک شاهد زحمات آقای نعیمایی و پیشکسوتانی باشم که آثار بی نظیری را در حوزه موسیقی نواحی گردآوری کردند و به واسطه این تلاش‌ها، انجمن موسیقی ایران را در موسیقی کشور سربلند کردند و من نیز توانستم میراث دار این دوره باشم.

مدیر کل دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در ادامه ضمن گرامیداشت یاد و خاطره زنده‌یاد علی مرادخانی گفت: وقتی تاریخ انجمن موسیقی را مرور می‌کنیم، نقش مرحوم مرادخانی و تأثیری که ایشان در روند شکل‌گیری و فعالیت‌های انجمن موسیقی ایران داشته‌اند، بی‌نظیر و بی‌بدیل است. حیف که امشب در کنار ما نیستند.

بابک رضایی، مدیر کل دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، در این جشن ضمن تقدیر از بنیانگذاران انجمن موسیقی ایران گفت: در آستانه شب یلدا، این توفیق را داشتیم که چهلمین سال تأسیس انجمن موسیقی ایران را در جمع هنرمندان عزیزی برگزار کنیم که بسیاری از آن‌ها در تشکیل، تأسیس، بالندگی و پیشرفت فعالیت‌هایش نقش داشته‌اند و زحمات فراوانی را در حوزه مدیریت انجمن متحمل شده‌اند. همراهی و همفکری این عزیزان، موجب تولید آثاری کم‌نظیر در عرصه موسیقی هویتی کشورمان شده است.

وی ادامه داد: به رسم پاسداشت تأسیس انجمن موسیقی به عنوان یک اتفاق مهم و رخداد بزرگ پس از پیروزی انقلاب اسلامی در حوزه موسیقی، تصمیم گرفتیم دوره‌می‌ای در کنار هنرمندان عزیز موسیقی کشورمان برگزار کنیم و یاد و خاطره چهل سال تلاش برای بالندگی و سربلندی موسیقی ایران را در کنار یکدیگر جشن بگیریم.

»» داود گنجه‌ای: در سال ۱۳۶۴ که انجمن موسیقی ایران در آستانه تأسیس بود، چهار نفر نقش محوری داشتند؛ بنده، زنده‌یاد کیومرث صابری که «گل آقا» را می‌نوشت، زنده‌یاد حشمت سنجری رهبر ارکستر سمفونیک و آقای نعمت‌الله که امروز دیگر در میان ما نیستند و من باقی مانده‌ام

وی تصریح کرد: من با بسیاری در طول زندگی هنری ام جنگیده‌ام، فریاد زده‌ام و برای هنرمندان، برای شأن و جایگاه آن‌ها، برای ارزش‌گذاری واقعی‌شان تلاش کرده‌ام. برای هنرمندی که شایسته درجه یک بود و به او نمی‌دادند، ایستادم.

این نوازنده پیشکسوت کمانچه با اشاره به همکاری‌های خود با حمیدرضا نوربخش اظهار داشت: با این مرد بزرگ بارها مورد ملامت قرار گرفتیم، اما او مسئولیت خانه موسیقی، خانه عشق، را بر عهده گرفت و با وجود همه فشارها و حاشیه‌ها ایستادگی کرد. گنجه‌ای ادامه داد: من با عشق به این مراسم آمدم، زیرا تک‌تک شما را دوست دارم. اگر همبستگی و وحدت کلمه داشته باشیم، موسیقی ایران مسیر خود را ادامه خواهد داد. موسیقی و هنر همیشه پیروز میدان حق بوده است.

وی در پایان گفت: خانه موسیقی و انجمن موسیقی متعلق به همه است و با حاشیه‌ها از بین نخواهد رفت.

در این مراسم با حضور بابک رضایی، حمیدرضا نوربخش، ایرج نعیمایی و اسحاق شکری بر روی سن، از این هنرمند تقدیر شد.

سجاد محمدیان مجری مراسم چهلمین سال تأسیس انجمن موسیقی ایران بود و در مراسم چهلمین سال تأسیس انجمن موسیقی ایران برگزاریدگان جشنواره موسیقی ملی جوان نیز به اجرا پرداختند که شامل اجرای تریو بیان توسط پرنیان مرادیان (پیانو)، امیرپارسا مرادیان (ویولنسل) و دریا روحی (ویولن) و دو نوازی نفس خرمیان (تنبک) و اشکان ناییبی (تار آذری) و همچنین تک نوازی تار آراز وجودی بود.

در جشن چهل سالگی انجمن موسیقی ایران بسیاری از هنرمندان و فعالان حوزه موسیقی حضور داشتند.

وی ادامه داد: در تشکیل انجمن موسیقی ایران و در روند موسیقی کشور پس از انقلاب، افراد انگشت‌شماری نقش‌های کلیدی و اساسی ایفا کرده‌اند و این نقش در طول سال‌ها همچنان ادامه داشته است. شاید بتوان گفت مهم‌ترین این افراد، استاد داود گنجه‌ای است که از بنیان‌گذاران انجمن موسیقی ایران بوده‌اند و پس از انقلاب، از چهره‌های کم‌نظیری محسوب می‌شوند که همواره حامی موسیقی ایران بوده‌اند.

رضایی افزود: آقای گنجه‌ای مانند بسیاری از هنرمندان بزرگ موسیقی، برای هنری که در آن تلاش کرده و در زمره سرآمدان آن بوده، چنان ارزشی قائل شده که هرگز به آن پشت نکرده، آن را کنار نگذاشته و از برخوردها و اتفاقات دلسرد نشده است.

وی در بخش پایانی سخنان خود به مهربانی استاد گنجه‌ای اشاره کرد و گفت: مهربانی ایشان برای من همواره درس آموز بوده است. بارها شاهد بوده‌ام که ایشان، وقتی از بیماری یا مشکل یک هنرمند مطلع شده‌اند، با تمام وجود پیگیر حل آن بوده‌اند؛ حتی در مواقعی که هیچ‌یک از هنرمندان حضور نداشتند، شخصاً تماس گرفته و برای تهیه دارو یا رفع مشکل آن هنرمند اقدام کرده‌اند. این رفتار، به نظر من، بسیار درس آموز است؛ اینکه با مهر در کنار هم باشیم. موسیقی و هنر موسیقی، در ذات خود، مهر را به انسان می‌آموزد و به باور من، استاد داوود گنجه‌ای در تجلی این مهر، بسیار موفق و اثرگذار بوده‌اند.

رضایی در خاتمه با اشاره به اجرای برگزیدگان جشنواره موسیقی جوان در این دوره می‌یلدایی اظهار داشت: این هنرمندان جوان، با تلاش اساتید در دهه‌های اخیر تربیت شده‌اند، به زیبایی ساز می‌نوازند و جایگاه ارزشمندی در حوزه موسیقی دارند و بی‌تردید با تلاش آن‌ها، آینده موسیقی ایران بالنده‌تر خواهد شد.

داوود گنجه‌ای در چهلمین جلسه انجمن موسیقی ایران که در هتل بزرگ تهران برگزار شد، با اشاره به پیشینه شخصی و حرفه‌ای خود گفت: در سال ۱۳۶۴ که انجمن موسیقی ایران در آستانه تأسیس بود، چهار نفر نقش محوری داشتند؛ بنده، زنده‌یاد کیومرث صابری که «گل آقا» را می‌نوشت، زنده‌یاد حشمت سنجری رهبر ارکستر سمفونیک و آقای نعمت‌الله که امروز دیگر در میان ما نیستند و من باقی مانده‌ام.

گزارش مراسم آغاز به کار کانون موسیقی نواحی ایران

نگاه تاجرانۀ یا هنرمندانۀ؟!

حمیدرضا نوربخش: اگر برای فرهنگ و تاریخ سرزمین مان هم نخواهیم قدمی برداریم، دیگر نمی توان نام مان را هنرمند گذاشت.

»» کانون موسیقی نواحی ایران، نه تنها یک نام بلکه محل تجمع دل های عاشق موسیقی نواحی است تا با همکاری و همفکری، مشکلات و کاستی ها برطرف شود

پروژه آغاز شد اما به نتیجه نرسید. در سال های بعد، کوشش ها با حمایت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ادامه یافت، اما باز هم به نتیجه نرسید ولی خوشبختانه در نهایت این کانون در خانه موسیقی تشکیل شد و حتی کسانی که موافق نبودند، همکاری کردند و حدود یکسال و نیم جلسات آهسته و پیوسته ای با هنرمندان و متخصصان بسیاری داشتیم.

وی ضمن تأکید بر این موضوع که کانون موسیقی نواحی ایران وابسته به تلاش جمعی اعضا است و هویت آن از قلب و همت اعضا شکل می گیرد، اظهار کرد: کانون، نه تنها یک نام بلکه محل تجمع دل های عاشق موسیقی نواحی است تا با همکاری و همفکری، مشکلات و کاستی ها برطرف شود.

چراغی در پایان سخنان خود از تمامی همراهان و پیشکسوتانی که در آغاز و ادامه مسیر کانون حمایت کرده اند، قدردانی کرد و گفت: حافظه تاریخی هر گز فراموش نمی کند چه کسانی برای جان گرفتن نهال نوپای کانون موسیقی تلاش کردند و چه کسانی پشت پا زدند. برای همه شما که به افتخار کانون و موسیقی نواحی ایران تلاش کرده اید، متشکرم.

در بخش بعدی، اجرای موسیقی کتولی مازندران با آواز محمدابراهیم عالمی و نوازندگی دوتار توسط رضا دیوسالار فضای دلنشینی از موسیقی شمال کشور را برای حاضران رقم زد.

مراسم رسمی آغاز به کار کانون موسیقی نواحی خانه موسیقی ایران عصر روز چهارشنبه ۳۰ مهرماه ۱۴۰۴ با حضور جمعی از هنرمندان، پژوهشگران، مدیران فرهنگی و فعالان موسیقی نواحی کشور در سالن استاد شهناز خانه هنرمندان ایران برگزار شد.

این مراسم با شاهنامه خوانی کیخسرو دهقان آغاز شد و در ادامه گروه موسیقی ژبوار شیخ الاسلامی متشکل از؛ سینا مرادپور (آهنگساز و تنظیم کننده)، شیوا قهرمان نژاد (نوازنده تار)، نگین محمدی (نوازنده کمانچه)، مهرشید حسن پور کهواز (نوازنده قانون)، آناهیتا نصیریان (نوازنده عود)، آتنا قرایی (نوازنده دف، بندیر و ضرب محلی)، نیره فخری (نوازنده تنبک) به اجرای سه قطعه کردی پرداختند.

کانون موسیقی نواحی ایران

وابسته به تلاش جمعی اعضا است و هویت آن

از قلب و همت اعضا شکل می گیرد

سپس چراغی از اعضای هیأت مدیره موقت کانون موسیقی نواحی ایران گفت: حضور بسیاری از دوستان در این مراسم به دلیل پراکندگی جغرافیایی دشوار بوده است. باید بگوییم که اجراهای حاضرین در این مراسم، بدون دریافت دستمزد و تنها به عشق موسیقی نواحی بوده است.

وی در ادامه، توضیحاتی کامل درباره سرگذشت کانون موسیقی نواحی ایران ارائه کرد و یادآور شد: تلاش برای ثبت کانون موسیقی اقوام ایران به دهه های ۸۰ و ۹۰ بازمی گردد.

گروهی از اهالی موسیقی، از جمله زنده یاد بانو پروین بهمنی در نظر داشت جایگاهی برای بررسی مشکلات و پیگیری مسائل موسیقی نواحی ایجاد کنند. آن زمان با حمایت وزارت کشور این

وی با اشاره به نحوه عضویت در خانه موسیقی گفت: در اساسنامه خانه موسیقی، تقسیم‌بندی بر اساس نوع موسیقی وجود ندارد، بلکه بر مبنای تخصص تعریف شده است؛ مانند نوازندگی، آهنگسازی، خوانندگی، صدابرداری، سازسازی، پژوهش و تدریس. بنابراین عضویت فارغ از نوع موسیقی است؛ چه موسیقی سنتی، نواحی، پاپ، کلاسیک یا تلفیقی. از همین رو، هیچ‌گاه مخالفتی با تشکیل کانون موسیقی نواحی وجود نداشته و مسئله صرفاً تفسیر اساسنامه بوده است. همه ما به ارزش و جایگاه موسیقی نواحی واقفیم و کسی نمی‌تواند با این بخش فاخر و ریشه‌دار موسیقی ایران مخالفت کند.

نوربخش تأکید کرد: هیئت‌مدیره خانه موسیقی از ابتدا حامی تشکیل این کانون بوده و جلسات متعددی برای بررسی راهکارهای قانونی و ساختاری آن برگزار کرده است. هرگز کسی در خانه موسیقی مخالف شکل‌گیری چنین نهادی نبوده است. مگر می‌شود بخش ارزشمند و افتخارآمیزی مانند موسیقی نواحی را نادیده گرفت؟ ریشه موسیقی ما در همین بخش هاست.

وی در ادامه با لحنی صریح گفت: متأسفانه در این مسیر، گاه برخی افراد شعار می‌دهند یا رفتارهای نمایشی دارند. افرادی در ظاهر از موسیقی نواحی دفاع می‌کنند اما هنگام عمل کنار می‌کشند. ما به اصطلاح به این افراد می‌گوییم آدم‌های خالی‌بند. این موسیقی جای نمایش و ادعا نیست، بلکه جای عشق و فداکاری است. کسانی که بدون چشم‌داشت مالی برای اعتلای این موسیقی تلاش می‌کنند، باید دستشان را بوسید.

افرادی در ظاهر از موسیقی نواحی دفاع می‌کنند

اما هنگام عمل کنار می‌کشند

در ادامه حمیدرضا نوربخش مدیرعامل خانه موسیقی ایران در ابتدای سخنان خود گفت: دل همه ما به عشق این فرهنگ، این تاریخ و این سرزمین می‌تپد. امروز، در این عصر و غروب پاییزی، با وجود همه مسائل و مشکلات، درگیری‌های شخصی و ترافیک شهری، قدم رنجه کردید و به این محفل انس آمدید تا بخشی ارزشمند از موسیقی ایران زمین را پاس بداریم. از همه شما سپاسگزارم و حضورتان را گرامی می‌دارم. گرچه میزبانان واقعی این جلسه شماید.

وی در ادامه افزود: این رخداد، رخدادی بسیار خجسته است و باید به خودمان، به شما و به همه کسانی که دل در گرو این فرهنگ و این تاریخ دارند، تبریک بگوییم. نهاد صنفی اساساً وظیفه فعالیت محتوایی موسیقایی ندارد، بلکه وظیفه اصلی‌اش حمایت صنفی از اعضاست. در خانه موسیقی، بیش از شانزده هزار نفر عضو هستند که در سراسر کشور پراکنده‌اند و نهاد موظف است تا جای ممکن در مسائل رفاهی، حقوقی و پیگیری امور شغلی از آنان حمایت کند.

مدیرعامل خانه موسیقی یادآور شد: در کنار این وظایف صنفی، در اساسنامه خانه موسیقی به ارتقای سطح علمی و هنری اعضا نیز اشاره شده است. از این رو کلاس‌ها، کارگاه‌ها و فعالیت‌های آموزشی برگزار می‌شود که در سال‌های گذشته نیز انجام شده و ادامه دارد.

تقدیر از صبح‌نسا دهقان (بانو گوهر)

همچنین در بخش ویژه‌ای از مراسم پس از پخش نماهنگی، با حضور حمیدرضا اردلان، اردشیر صالح‌پور، کیخسرو پورناظری، حمیدرضا نوربخش، ژیلوار شیخ‌الاسلامی از بانو گوهر (صبح‌نسا دهقان)، از چهره‌های شاخص موسیقی نواحی ایران، با اهدای لوح تقدیر تجلیل به عمل آمد.

پس از آن، قطعاتی با سرنا توسط احسان عبدی‌پور و تنبک توسط بابک پیمان اجرا شد که با استقبال حضار همراه بود.

سخت‌ترین کار دنیا، فهماندن چیزی به کسی است که منفعتش در نفهمیدن آن است

در ادامه، حمیدرضا اردلان طی سخنانی عنوان کرد: جوهر موسیقی ایران، موسیقی نواحی و مقامی ایران است. این جوهر موسیقی ایرانی است. حالا آن کسی که می‌آید از خانه موسیقی نتیجه و توقع دارد، این آدم متوجه ساختار نیست؛ برایش باید کلاس مبانی در خانه موسیقی گذاشت!

او با بیان اینکه آدم‌ها باید دنبال فرایندها بگردند، گفت: فرایند به چه معناست؟ به این معنا که امروز افتتاحیه و آغاز به کار این کانون؛ «کانون موسیقی نواحی ایران»، یک کار بسیار بزرگ است. این کار عظیم است؛ کاری که در تاریخ موسیقی ایران جای خودش را باز می‌کند. خوب، مگر این کانون کار امروز، دیروز و پریروز است؟ نه، این کانون تاریخی دارد.

وی با بیان اینکه کانون موسیقی نواحی ایران یک تاریخ دارد، اظهار کرد: تاریخی بسیار فراتر از یک دهه یا جمع شدن چند نفر. این کانون حاصل یک فرایند است و سخت‌ترین کار دنیا، فهماندن چیزی به کسی است که منفعتش در نفهمیدن آن است. سپس محسن کریمی قطعاتی از موسیقی خراسان جنوبی را با ساز دوتار اجرا کرد.

تقدیر از محمد موسوی

مدیر مؤسسه فرهنگی - هنری ماهور

در بخشی دیگر از مراسم با حضور بابک رضایی، میلاد کیایی، زیداله طلوعی، حمیدرضا نوربخش، احمد صدیقی و مظفر شفیعی از محمد موسوی، مدیر مؤسسه فرهنگی - هنری ماهور، به پاس چهار دهه تلاش در حوزه گردآوری، پژوهش و نشر آثار موسیقی نواحی ایران تقدیر شد.

در پایان محسن آقایی به همراه گروهش با اجرای موسیقی بوشهری رنگ و تنوعی از نغمه‌های اقوام ایرانی را به صحنه آوردند.

» مدیرعامل خانه موسیقی یادآور شد: در کنار این وظایف صنفی، در اساسنامه خانه موسیقی به ارتقای سطح علمی و هنری اعضا نیز اشاره شده است. از این رو کلاس‌ها، کارگاه‌ها و فعالیت‌های آموزشی برگزار می‌شود که در سال‌های گذشته نیز انجام شده و ادامه دارد.

نوربخش افزود: متأسفانه نگاه مادی‌گرایانه هنوز در جامعه هنری ما ریشه دارد. برخی هر کاری را با معیار پول می‌سنجند. در حالی که موسیقی نواحی برای کسب درآمد نیست؛ برای حفظ فرهنگ و هویت ماست. همه ما مشکلات معیشتی داریم، اما اگر برای فرهنگ و تاریخ سرزمین مان هم نخواهیم قدمی برداریم، دیگر نمی‌توان نام مان را هنرمند گذاشت. این نگاه، نگاه تاجرانه است، نه هنرمندانه.

وی با قدردانی از هنرمندان و همراهان شکل‌گیری کانون موسیقی نواحی گفت: از همه دوستانی که عاشقانه و صادقانه پای این کار ایستادند سپاسگزارم. هنرمندانی که بی‌هیچ چشم‌داشتی در این مسیر قدم گذاشتند و نشان دادند که دل در گرو این فرهنگ دارند. این موسیقی ارزشمند است و باید بیش از پیش به آن پرداخته شود.

مدیرعامل خانه موسیقی ایران در بخش دیگری از سخنانش اظهار کرد: کانون موسیقی نواحی نهادی قائم به فرد نیست، همان‌طور که خانه موسیقی نیز متعلق به شخص خاصی نیست. این کانون باید مرکزی برای سامان‌دهی، حمایت و ارتباط میان هنرمندان نواحی و جشنواره‌های مرتبط باشد. هر برنامه، جشنواره یا همایشی که در حوزه موسیقی نواحی برگزار می‌شود، بهتر است با مشورت این کانون انجام گیرد تا پیوستگی و هماهنگی لازم ایجاد شود.

نوربخش در پایان گفت: امیدوارم این کانون هر روز بالنده‌تر و پربارتر شود و حرکتش موجب افتخار همه ما باشد. امیدوارم شاهد شکوفایی هر چه بیشتر موسیقی نواحی ایران زمین باشیم.

۲۶ تا ۲۸ دی ماه در فرهنگسرای نیاوران برگزار می‌شود

دهمین فستیوال «پیانو کلارا» با تغییرات تازه و اجرای برگزیدگان در ارکستر سمفونیک تهران

نشست خبری دهمین فستیوال رقابتی «پیانو کلارا» ظهر سه‌شنبه ۲۰ آبان ماه ۱۴۰۴ با حضور حمیدرضا نوربخش، کلارا بوکوجاوا و نصیر حیدریان در خانه موسیقی ایران برگزار شد. در این نشست ضمن رونمایی از پوستر رسمی رویداد، جزئیات کامل این دوره و تغییرات آن نسبت به دوره‌های گذشته تشریح شد.

نوربخش در ادامه درباره بخش ایرانی فستیوال توضیح داد که فراخوان آن به‌زودی منتشر می‌شود. او سابقه پیانو ایرانی را بیش از شصت سال دانست و یادآور شد: این جریان با تلاش‌های استاد محجوبی آغاز شده است.

مدیرعامل خانه موسیقی با اشاره به گستره مفهوم «ایرانی» در نوازندگی پیانو افزود: حضور چهره‌هایی چون جواد معروفی نشان می‌دهد که موسیقی ایرانی در این حوزه ابعاد متنوعی دارد.

در ادامه جلسه، کلارا بوکوجاوا درباره رپرتوار مسابقه توضیح داد و گفت: این فستیوال شامل قطعاتی از دوره باروک، یک قطعه رمانتیک، کلاسیک و سونات خواهد بود، مطابق با استانداردهای معمول فستیوال‌های بین‌المللی.

حیدریان درباره معیارهای داوری نیز گفت: تکنیک نخستین شاخص ارزیابی نوازندگان است و تنها زمانی که تکنیک درست اجرا شود امکان بروز خلاقیت وجود دارد.

او تأکید کرد: نوازنده باید سبک هر دوره را مطابق اصول آن اجرا کند؛ برای مثال اجرای باخ با لحن و بیان شوپن نشان‌دهنده درک نکردن سبک است.

نوربخش همچنین درباره امکان اجرای هنرمندان در استان‌های خود توضیح داد: اگرچه عمده اجراها در تهران برنامه‌ریزی می‌شود و گاهی در شیراز نیز اجراهایی داشته‌ایم، اما برنامه‌ریزی برای برگزاری اجرا در برخی استان‌ها با چالش‌هایی همراه است؛ مانند اینکه در قم تنها دو استعداد شناسایی شده‌اند و معلوم نیست امکان تدارک اجرای مستقل وجود داشته باشد یا خیر.

در ابتدای نشست، حمیدرضا نوربخش مدیرعامل خانه موسیقی با اشاره به انتشار فراخوان فستیوال برای پنج گروه سنی اعلام کرد که مهلت ارسال آثار که پیش‌تر تا ۲۰ آبان تعیین شده بود، تا ۱۰ آذر تمدید می‌شود. او همچنین یادآور شد که دهمین دوره فستیوال ۲۵ تا ۲۷ دی ماه در فرهنگسرای نیاوران برگزار خواهد شد.

نوربخش با تأکید بر نقش این فستیوال در کشف استعداددهای پیانو اظهار کرد: این رویداد طی سال‌های گذشته توانسته جایگاه مهمی در تربیت نسل تازه نوازندگان پیانو به دست آورد. او از حضور گسترده شرکت‌کنندگان شهرستانی به عنوان نشانه‌ای از تأثیرگذاری کلارا بوکوجاوا در آموزش پیانو یاد کرد.

کلارا بوکوجاوا نیز با اشاره به مشارکت روزافزون هنرمندان نوجوان و جوان شهرستانی گفت: حضور این هنرمندان ارزش ویژه‌ای برای فستیوال دارد، زیرا استعدادهای قابل توجهی در میان آن‌ها وجود دارد که با فراهم شدن بستر مناسب می‌تواند به شکوفایی برسد.

پس از سخنان نوربخش، نصیر حیدریان رهبر ارکستر سمفونیک تهران و داور فستیوال درباره اهمیت چنین رویدادهایی توضیحاتی ارائه کرد. او گفت: نگاه ما به این فستیوال صرفاً مسابقه‌ای نیست، بلکه هدف اصلی، شناسایی استعدادهایی است که در آینده امکان رشد و حضور در مسیر حرفه‌ای موسیقی را دارند.

حیدریان با اشاره به ضرورت توسعه موسیقی کلاسیک در ایران، اعلام کرد: نفرات اول تا سوم این فستیوال اجرا در ارکستر سمفونیک تهران خواهند داشت.

اولین نشست پائیزی خانه موسیقی ایران
با گرامیداشت شش هنرمند فقید موسیقی ایران برگزار شد

هنرمندان در یاد ما جاودانه اند

حمیدرضا نوربخش در نشست گرامیداشت شش هنرمند فقید موسیقی ایران، با یادآوری نقش و جایگاه آنان، گفت: احمد پژمان، رحیم بقایی، جمشید عزیزخانی، بهمن رجبی، علالدین یاسینی و امید جهان نام‌هایی هستند که هر یک بخشی از خاطرات موسیقی ایران را رقم زده‌اند؛ ما وظیفه داریم پیش از درگذشت هنرمندان، قدرشان را بیشتر بدانیم.

سایه‌های بلند باد و روسری آبی، اظهار داشت: پژمان افزون بر خلق آثار ماندگار، شاگردان بسیاری را در ایران پرورش داد. من نیز افتخار شاگردی ایشان را در دانشگاه تهران داشتم.

او با بیان خاطره‌ای از خلاقیت پژمان در آهنگسازی گفت: پژمان با ساده‌ترین امکانات، ایده‌های ناب موسیقایی خلق می‌کرد. بسیاری از استادان موسیقی دانش بالایی دارند اما کمتر اثری از خود بر جای گذاشته‌اند، در حالی که خلاقیت در وجود پژمان موج می‌زد و این ویژگی او را یگانه می‌کرد. کامکار در بخش دیگری از سخنان خود، به بی‌توجهی برخی نهادهای فرهنگی به این هنرمند بزرگ اشاره کرد و افزود: متأسفانه در زمان حیاتش کمتر کسی سراغی از او گرفت، اما در خارج از کشور مراسم بزرگداشت باشکوهی برایش برگزار شد. این بی‌توجهی‌ها درد بزرگی برای هنرمندان است. این آهنگساز برجسته در پایان با تأکید بر جایگاه انسانی و اخلاقی پژمان گفت: او هنرمندی بی‌ادعا، فروتن و سرشار از محبت بود. پرواز او همچون پروازی شاعرانه در خاطر ما خواهد ماند. همان‌طور که فروغ فرخزاد می‌گوید: پرواز را به خاطر بسیار، پرنده مردنی ست.

سپس سهراب زنگنه که ده سال سن دارد و از شاگردان کلارا بوکوپاواست قطعه‌ای از شوپن را با پیانو برای حاضران اجرا کرد.

در ادامه فیلمی از عزت رحیم‌بقایی پخش شد.

در بخش بعدی برنامه حمیدرضا نوربخش مدیرعامل خانه موسیقی ایران در ابتدای صحبت‌های خود گفت: امروز یکی از وسیع‌ترین جلسات نشست‌های ماهانه ماست و باعث خوشبختی است که اینجا را خانه خود می‌دانید و با لطف و مهر همیشگی تان، حداقل یک‌بار دیگر دیدار تازه می‌کنیم. یاد شش عزیز درگذشته اخیر را گرامی می‌دارم و به روح و روانشان درود می‌فرستم و برایشان طلب رحمت و رضوان می‌کنم.

نشست ماهانه خانه موسیقی ایران عصر روز یکشنبه ۲۷ مهر ۱۴۰۴ با حضور هنرمندان، اساتید، مدیران پیشین موسیقی کشور و علاقه‌مندان این عرصه در سالن اجتماعات خانه موسیقی ایران برگزار شد. این برنامه با عنوان گرامیداشت یاد شش هنرمند فقید موسیقی ایران؛ احمد پژمان، رحیم عزت‌بقایی، بهمن رجبی، جمشید عزیزخانی، علالدین یاسینی و امید جهان، با حضور پرشوری همراه بود.

در ابتدای این برنامه قطعه‌ای ساخته احمد پژمان پخش شد و سپس نماهنگی از مراسم تشییع این هنرمند در شهر لار برای حاضران نمایش داده شد.

در ادامه هوشنگ کامکار، آهنگساز و رهبر ارکستر با یادآوری نخستین دیدارش با پژمان در سال ۱۳۵۰، گفت: در آن دوران که در کنسرواتوار مشغول تحصیل موسیقی بودم، احمد پژمان را ملاقات کردم و از محضر و آثارش بهره فراوان بردم. چهره فروتن و مهربان او با آن همه دانش موسیقایی، برایم تا امروز سمبل هنرمندی واقعی بوده است.

وی پژمان را نخستین آهنگسازی دانست که توانست موسیقی چندصدایی ایرانی را به گونه‌ای به کار گیرد که اصالت و هویت موسیقی ملی حفظ شود و افزود: پژمان علاقه وافری به موسیقی نواحی ایران، به‌ویژه موسیقی کردی داشت و همین امر هسته اصلی بسیاری از آثارش را شکل می‌داد. او با بهره‌گیری از ملودی‌ها و تم‌های ایرانی، آثاری ارزشمند برای سازهای ایرانی و همچنین اپراها، باله‌ها و قطعات سمفونیک خلق کرد که در ایران و اروپا مورد توجه قرار گرفت.

کامکار ضمن اشاره به آثار شناخته‌شده پژمان مانند اپراهای او و موسیقی فیلم‌هایی چون دلبران تنگستان، شاهزاده احتجاب،

نوربخش در پایان گفت: از همه شما سپاسگزارم، امیدوارم این نشست‌ها همچون امروز که جلسه‌ای پر مهر و همدلانه است، استمرار داشته باشد. برای آقای رضایی عزیز در دوره مسئولیت‌شان آرزوی توفیق دارم و برای همه شما عزیزان سلامتی و موفقیت آرزو می‌کنم. امیدوارم این نشست تا پایان گرم و پر بار ادامه یابد و همه بهره‌مند شوند. سپس بهراد مومنی از شاگردان کلارا بو کوچاوا قطعه‌ای با پیانو اجرا کرد و در ادامه نماهنگی از بهمن رجبی نمایش داده شد. بخش بعدی برنامه پخش نماهنگی از جمشید عزیز خانی بود و در ادامه محمدرضا دارابی خواننده کرمانشاهی با همراهی سجاد رضایی نوازنده تار و دیوان اجرای برنامه داشتند.

در ادامه کلیبی از علالدین یاسینی به نمایش درآمد و سپس گروه دف‌نوازان مشتاق متشکل از بهروز قهاری، سبا حسینی، مریم ملکی و مریم تر کمان قطعه‌ای برای حاضران اجرا کردند.

سپس نماهنگی از امید جهان پخش شد و سید جواد هاشمی هنرمند تئاتر، تلویزیون و سینما سخنان خود را با یادآوری خاطراتی از بزرگان موسیقی ایران آغاز کرد و گفت: امید جهان، دوست قدیمی من بود. هم پدرشان و هم خود ایشان برایم عزیز بودند. شاید در دناکت‌ترین لحظه زندگی‌ام، لحظه فروختن او و رفتنش به دنیای آخرت بود. دست من در دستش بود وقتی که قلبش از کار افتاد؛ شاید بدترین لحظه عمر من همان بود. اما مردگان بی‌تردید حال و روز بهتری از امروز ما دارند.

سید جواد هاشمی در پایان سخنان خود، با ابراز احترام به بزرگان حاضر در مراسم، گفت: برای همه بزرگان این جمع آرزوی بهترین‌ها و طول عمر دارم؛ اساتیدی که در اینجا نشسته‌اند و من حتی جرئت نمی‌کنم در چشمانشان نگاه کنم. همین بس که بگویم:

شب عبور شما راهشاهب لازم نیست
که با حضور شما آفتاب لازم نیست

و این شعر از قیصر امین‌پور را برای حاضران خواند.

در پایان نیز هنرمندان افغان؛ حبیب نوازنده تنبور، قدیر تاقب نوازنده طبله، یوسف امانی و سمیر تاقب خواننده و انیل تاقب و عرفان تاقب هم خوان قطعاتی را برای حاضران اجرا کردند.

وی ادامه داد: عزیزی که در ادوار مختلف مدیریت مرکز موسیقی یا دفتر موسیقی وزارت ارشاد را در سال‌های متمادی، از دهه ۶۰ تا امروز، بر عهده داشته‌اند، امروز در کنار ما هستند. یکی از کارهای ارزشمند و خلاقانه‌ای که جناب آقای بابک رضایی، مدیر کل دفتر موسیقی انجام دادند، گردهم‌آوردن مدیران کل ادوار برای همفکری، همگرایی و استفاده از تجارب است. این اقدام بسیار ارزشمند امروز با جلسه پاسداشت یادبودش هنرمند ارجمند مصادف شده و پیوندی مبارک ایجاد کرده است.

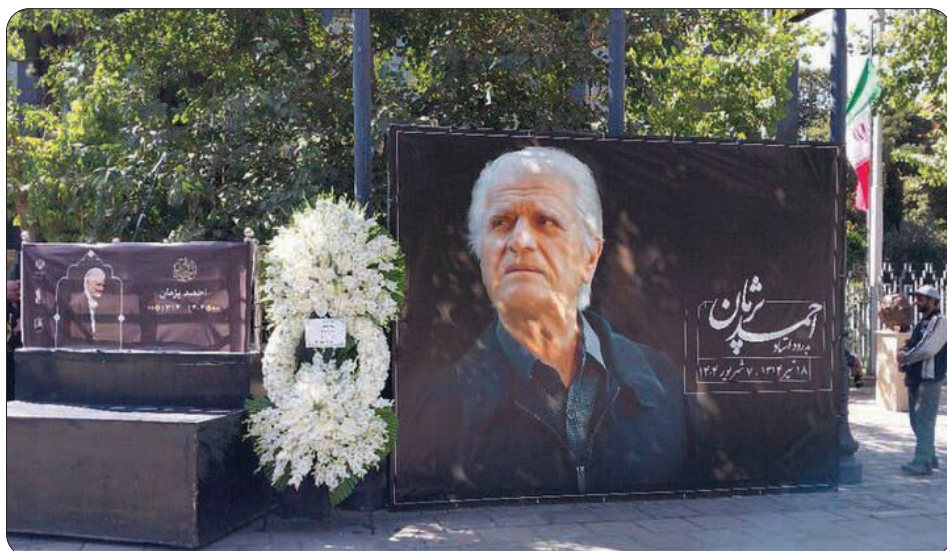
نوربخش با قدردانی از اساتید و دوستان حاضر گفت: از همه سپاسگزارم، به‌ویژه آقای کامکار که واقعاً حال خوشی نداشتند و باز هم محبت کردند و آمدند. پیوند عاطفی عمیقی میان ایشان و زنده‌یاد احمد پژمان بود. من در مراسم تشییع پیکر آقای پژمان در لار گفتم که نمی‌دانم از این پس هوشنگ کامکار برای چه کسی آهنگ می‌سازد؟ چون گاهی آهنگی می‌ساخت که پژمان بشنود و نظر او برایش از همه عالم مهم‌تر بود. امیدوارم این خلأ برایش قابل تحمل باشد.

مدیرعامل خانه موسیقی سپس به نام و یادش هنرمند فقید اشاره کرد: آقای رحیم بقایی، پیشکسوت صدابرداری را از دست دادیم که خود من نزدیک ۴۰ سال با ایشان خاطره داشتم. آقای جمشید عزیز خانی، خواننده پیشکسوت کرمانشاهی را از دست دادیم که چه خاطرات زیادی با او داشتیم. همین‌جا در جلسات ما با مهر و عشق همیشگی‌اش می‌خواند. بهمن رجبی، بزرگ‌مرد تنبک‌نوازی ایران را از دست دادیم؛ یکی از نوابغ و ارکان متفاوت این رشته. همچنین آقای یاسینی، نوازنده کرد و داور جشنواره جوان، که در اثنای برگزاری همان جشنواره از دنیا رفت. امید جهان، هنرمند جوان و ارزشمند را هم از دست دادیم، واقعاً امید همه بود.

او در ادامه افزود: متأسفانه این عزیزان از این دنیا رفتند. ما تلاش کردیم تا در زمان حیات برخی از این بزرگان، مراسم تقدیر داشته باشیم؛ همان‌طور که برای احمد پژمان مراسمی برگزار شد. جایگاه و شأن این بزرگان بسیار بالاست و ما باید بیش از پیش در زمان حیاتشان بکوشیم. امیدوارم خانواده‌ها مافروست و توان دهند تا همیشه یاد این عزیزان را زنده نگه داریم.

مراسم وداع با پیکر احمد پژمان در تهران و لار

مراسم تشییع پیکر مرحوم احمد پژمان، موسیقی‌دان و آهنگساز برجسته کشورمان، صبح جمعه چهارم مهرماه در مقابل تالار وحدت تهران برگزار شد. پیکر این هنرمند پس از بدرقه از مقابل تالار وحدت، برای خاکسپاری به شهر لار منتقل و صبح شنبه پنجم مهر با حضور هنرمندان و مردم لار به خاک سپرده شد.

در سال چهارم تحصیل می‌کردند، محفلی با مرحوم دکتر داریوش صفوت داشتیم به نام آشنایی با موسیقی ایرانی. در آن جمع، دکتر صفوت جمله‌ای گفتند که سال‌ها در ذهنم باقی مانده است: آنچه در عرصه هنر تبلور پیدا می‌کند، بازتابی از درون است و اگر باطنی در کار نباشد، آثار هنری نیز ماندگار نخواهند شد.

او افزود: پس از دو سه سال اندیشیدن به این سخن، معنای عمیق آن را دریافتم. امروز نیز باور دارم که آثار پوچ و توخالی، چیزی جز غوغای بی‌هیچ نیستند.

بهمن فرمان‌آرا، کارگردان شناخته‌شده سینما، نیز با بیان خاطرات همکاری با پژمان گفت: ارتباط من با احمد از فیلم شازده احتجاب آغاز شد. او با وجود آنکه تا آن زمان موسیقی فیلم‌نسخته بود، پس از تماشای چندباره فیلم، موسیقی آن را در مدتی کوتاه ساخت. همکاری با او برای من یکی از بهترین تجربه‌ها بود.

در آغاز برنامه، قطعاتی از آثار منتخب احمد پژمان توسط ارکستری متشکل از سازهای زهی و بادی در محوطه رودکی اجرا شد و فضایی خاطره‌انگیز برای حاضران رقم زد.

در ادامه، هوشنگ کامکار ضمن یادآوری خاطراتی از همکاری با این آهنگساز گفت: کارهای پژمان دربرگیرنده مولفه‌های متعددی است که تا ابد در دل هنرمندان و علاقه‌مندان باقی خواهد ماند. او انسانی بزرگ بود که حتی کارگران اطراف محل زندگی‌اش از رفتنش اندوهگین شدند.

وی افزود: در آمریکا هم برای او بزرگداشتی با شکوه برگزار شد و این نشان از جایگاه جهانی پژمان دارد. او هنرمندی بود که تا ابد جاودانه خواهد ماند.

محمدرضا درویشی نیز در سخنانی گفت: حدود ۵۰ سال پیش، زمانی که سال اول دانشکده هنرهای زیبا بودم و هوشنگ کامکار

نوربخش: احمد پژمان نامی که در حافظه فرهنگی این سرزمین جاودان خواهد ماند

مراسم خاکسپاری در لار برگزار شد

پیکر احمد پژمان، آهنگساز برجسته و چهره ماندگار موسیقی ایران، ظهر شنبه ۵ مهرماه در زادگاهش لار با حضور خانواده، شاگردان، جمعی از مسئولان، هنرمندان و مردم فرهنگ دوست این منطقه به خاک سپرده شد.

در این مراسم اقتضای مختلف مردم لارستان در کنار هنرمندان و مسئولان محلی و ملی حضور یافتند و یاد این هنرمند بزرگ را گرامی داشتند.

نام پژمان در حافظه فرهنگی ایران جاودان خواهد ماند

حمیدرضا نوربخش خواننده و مدیرعامل خانه موسیقی ایران نیز در سخنان خود اظهار کرد: برخی نام‌ها آن قدر بزرگ‌اند که به هیچ لقبی نیاز ندارند. وقتی می‌گوییم احمد پژمان، همین نام به تنهایی گویای عظمت و بزرگی اوست. او شخصیتی ممتاز بود که در طول بیش از شصت سال فعالیت، آثار ماندگار بسیاری در عرصه موسیقی ایران خلق کرد.

او با اشاره به جایگاه معلمی پژمان افزود: بسیاری از موسیقی دانان برجسته معاصر، از جمله محمد رضا درویشی و هوشنگ کامکار، خود را شاگرد پژمان می‌دانند. حتی در زمان خلق آثارشان همواره به این می‌اندیشیدند که احمد پژمان درباره آن‌ها چه نظری خواهد داشت؛ این نشان دهنده جایگاه ویژه او در ذهن و دل هم‌نسلان و شاگردانش بود.

مدیرعامل خانه موسیقی ایران ادامه داد: آنچه احمد پژمان را متمایز می‌کرد، نه فقط آثارش، بلکه عاطفه و وارستگی‌اش بود. او افق‌های بلندی را می‌دید و از تعلقات دنیا عبور کرده بود. در عین حال، با فروتنی و سادگی رفتار می‌کرد و اگر کسی او را نمی‌شناخت، باور نمی‌کرد با چنین شخصیت بزرگی روبه‌روست. مهر و لطافت در وجودش نهادینه شده بود و همین پیوند عاطفی تا لحظه‌های پایانی زندگی‌اش با شاگردان و همکاران ادامه داشت.

نوربخش در پایان گفت: جامعه موسیقی ایران یکی از چهره‌های بی‌بدیل خود را از دست داد. احمد پژمان نامی است که در حافظه فرهنگی این سرزمین برای همیشه جاودان خواهد ماند.

او افزود: دو ماه پیش در لس آنجلس به دیدارش رفتیم. گرچه حال مساعدی نداشت، اما همچنان توانمندی و اصالت هنری‌اش مشهود بود. خداحافظی آخر او با من فراموش نشدنی است و یکی از افتخارات زندگی من، دوستی با احمد پژمان بود.

شریف لطفی، آهنگساز و مدرس موسیقی، در سخنانی گفت: آشنایی من با پژمان به پنجاه سال پیش بازمی‌گردد. او انسانی دلیذیر و هنرمندی بزرگ بود. علاقه بی‌پایانش به ایران ستودنی بود. در عرصه موسیقی نیز، با ارکسترآسیونی توانمند و تنوعی گسترده از موسیقی فیلم تا موسیقی کودک، آثاری با کیفیت پدید آورد. او هرگز حقوقی از دولت دریافت نکرد و همه آنچه داشت را صرف موسیقی کرد.

یلدا ابتهاج نیز در ادامه مراسم با اشاره به جایگاه برجسته این آهنگساز گفت: ما کمتر شده‌ایم و دل‌هایمان برای موسیقی این سرزمین نمی‌تپد. این نشانه مهجوریت موسیقی ماست. احمد پژمان بزرگ موسیقی ایران است و با شرافت، موسیقی را پاس داشت. کاش برای او مراسمی فکر شده‌تر و درخور شأنش برگزار می‌شد.

او افزود: اگر به موسیقی ارزش بیشتری داده بودیم، پژمان مجبور به مهاجرت نمی‌شد. او با خلاقیتی مثال‌زدنی دریچه‌های تازه به موسیقی گشود و با وفاداری به انسانیت، سرمشقی برای همه هنرمندان شد.

در پایان مراسم، شیرین بذله، همسر این هنرمند، گفت: خوشحالم که به یاری دوستان، توانستیم آرزوی احمد را برآورده کنیم و پیکرش را در ایران به خاک بسپاریم. او در ۳۵ سال زندگی مشترک، همواره همسری دلسوز و دوستی بی‌نظیر برای من و فرزندمان بود. احمد انسانی مهربان بود که برای همه مردم آرزوی صلح و آرامش داشت. مرحوم احمد پژمان متولد ۱۸ تیر ۱۳۱۴ بود. او در دوران دبیرستان ویولن را نزد حشمت سنجری آموخت و تئوری موسیقی را از حسین ناصحی فرا گرفت. در سال ۱۳۴۳ با بورسیه تحصیلی راهی اتریش شد و در آکادمی موسیقی وین به تحصیل آهنگسازی پرداخت. پس از بازگشت به ایران، به‌عنوان آهنگساز تالار رودکی و استاد دانشگاه تهران فعالیت کرد.

از آثار شاخص او می‌توان به اپراهای جشن دهقان، دلاور سهند و سمندر اشاره کرد. پژمان در ادامه تحصیل خود در دانشگاه کلمبیا نیویورک، با استادانی چون ولادیمیر اوساچوسکی و جک بیزن همکاری داشت. او در طول زندگی هنری خود، موسیقی فیلم‌های متعددی را ساخت و آثاری ماندگار در حوزه‌های مختلف موسیقی خلق کرد.

فراخوان بخش کلاسیک و ایرانی دهمین «فستیوال رقابتی پیانو کلارا» منتشر شد

دهمین «فستیوال رقابتی پیانو کلارا» همانند دوره‌های گذشته با هدف کشف و شناسایی استعدادهای درخشان در زمینه نوازندگی پیانو، پرورش و معرفی آن‌ها به جامعه هنری، ایجاد بستری مناسب برای فعالیت‌های حرفه‌ای نوازندگان جوان و همچنین حمایت از هنرمندان مستعد، در دی‌ماه ۱۴۰۴ برگزار خواهد شد.

بخش کلاسیک این رویداد در قالب پنج گروه سنی، با حضور هیأت داوران برجسته برگزار می‌شود. همچنین در پی انتشار فراخوان بخش کلاسیک دهمین فستیوال رقابتی «پیانو کلارا»، فراخوان بخش ایرانی این رویداد برای نخستین بار منتشر شد. این بخش برای نخستین بار با محوریت اجراهای مبتنی بر رپرتوار موسیقی ایرانی طراحی شده و متقاضیان باید در سه گروه سنی آثار خود را مطابق ضوابط اعلام‌شده ارسال کنند. مهلت ارسال آثار در دو بخش این رویداد که فراخوان آن در پاییز سال جاری منتشر شده بود تا پایان آذر ماه ادامه داشت.

خانه موسیقی ایران ۱۲ آذرماه اقدام به واکسیناسیون ویژه اعضا کرد. طی آن اعضای متقاضی با ارائه کارت عضویت نسبت به ثبت‌نام برای دریافت واکسن اقدام کردند. خانه موسیقی از تمامی اعضا دعوت کرد جهت حفظ سلامت فردی و جمعی و پیشگیری از شیوع بیماری‌های فصلی، از این خدمات استفاده کنند.

**واکسیناسیون آنفلوآنزا
ویژه اعضای
خانه موسیقی ایران**

گزارش برگزاری مجامع ده‌گانه خانه موسیقی ایران

از آغاز فرآیند تا پایان، مشتمل بر مراحل، منتخبان، علی‌البدل‌ها و چالش‌ها

مقدمه: در راستای اجرای مفاد اساسنامه و با هدف ساماندهی ساختارهای صنفی، ارتقای مشارکت اعضا و تعیین ترکیب جدید هیئت‌مدیره کانون‌های تخصصی، خانه موسیقی ایران در ماه‌های آبان و آذر سال جاری اقدام به برگزاری سلسله مجامع عمومی ده‌گانه کانون‌های صنفی کرد. این مجامع، که اغلب در قالب نوبت دوم مجمع عمومی برگزار شدند، شامل ارائه گزارش عملکرد دوره گذشته، بررسی صورت‌جلسات، رأی‌گیری و انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل هیئت‌مدیره و بازرس هر کانون بود.

فرآیند اجرایی مجامع

فرآیند برگزاری مجامع ده‌گانه به صورت مرحله‌مند و مطابق روال قانونی انجام شد:

- ◀ دعوت از اعضای هر کانون مطابق با ضوابط اساسنامه
- ◀ تشکیل مجمع عمومی با حضور اعضای واجد شرایط
- ◀ ارائه گزارش عملکرد دوره گذشته توسط مسئولان مربوطه
- ◀ بررسی و تأیید صورت‌جلسات پیشین
- ◀ برگزاری انتخابات هیئت‌مدیره و بازرس
- ◀ شمارش آرا و اعلام رسمی نتایج بر اساس تعداد آرای مأخوذه

مجامع در مکان‌های رسمی و فرهنگی از جمله تالار رودکی، تالار وحدت، سالن استاد شهناز خانه هنرمندان ایران و خانه موسیقی برگزار شدند.

شرح مجامع برگزار شده

کانون صدابرداران خانۀ موسیقی

- تاریخ: یکشنبه ۲۵ آبان
مرحله: نوبت دوم مجمع عمومی
اعضای اصلی هیئت مدیره:
• وحید مهری • غلامرضا ملکوتی
• امید انصاری • محسن فراهانی • رضا فرهادی
- اعضای علی‌البدل:
• بهروز منزه (اول) • نیمیا اکبری‌ان (دوم)
بازرس: • حمیدرضا آذاد
بازرس علی‌البدل: • سید حسام‌الدین طباطبایی

کانون پژوهشگران خانۀ موسیقی

- تاریخ: دوشنبه ۲۶ آبان
مرحله: نوبت دوم مجمع عمومی
اعضای اصلی هیئت مدیره:
• حمیدرضا عارفی • حمیدرضا اردلان
• سیدامیر عباس ستایشگر • بهروز وجدانی • بهروز مبصری
- اعضای علی‌البدل:
• محمدرضا فیاض • پیمان بزرگ‌نیا
بازرس: • بهرنگ مجیدی
بازرس علی‌البدل: • یوسف جعفریان

کانون خوانندگان کلاسیک

تاریخ: سه شنبه ۲۷ آبان

محل: تالار رودکی

مرحله: نوبت دوم مجمع عمومی

اعضای اصلی هیئت مدیره:

• پیام رستمی • نازنین جلالی فراهانی

• شهلا میلانی

• نسرين ناصحي • محمدرضا قراتيه

اعضای علی البدل:

• فريبا قنادی اسدی • رشید وطن دوست

بازرس: هانری هارطونیان

بازرس علی البدل: • گلاره وزیر زاده

کانون آهنگسازان خانه موسیقی

تاریخ: چهارشنبه ۲۸ آبان

محل: تالار رودکی

مرحله: نوبت دوم مجمع عمومی

اعضای اصلی هیئت مدیره:

• تقی ضربایی • وارطان ساهاکیان • علیرضا اکبریور

اعضای علی البدل:

• محمد جلیل عندلیبی • سید محمد میرزamani

• محمدرضا چراغعلی • کوروش متین

بازرس: • آندره مرادیان

بازرس علی البدل: • فرشاد مشفق

کانون مدرسان خانه موسیقی

- تاریخ: شنبه ۱ آذر
محل: تالار رودکی
اعضای اصلی هیئت مدیره:
• داود گنجه‌ای • آذر هاشمی
• هادی منتظری • مهدی مساح‌بیدگلی
• رضا شایسته
- اعضای علی‌البدل:
• جلال‌الدین سروش • آرش فرهنگ‌فر
• بازرس: • سیده آمنه خدادادی
• بازرس علی‌البدل: • مسعود حبیبی

کانون نوازندگان کلاسیک

- تاریخ: سه شنبه ۴ آذر
محل: تالار رودکی
اعضای اصلی هیئت مدیره:
• سیدعلیرضا میرآقا • خسرو بهرامی
• پدram طاهریان • رضا طاهری • فرزاد دانشمند
- اعضای علی‌البدل:
• عبدالسعید خرمشاهی • مهدی محقق
• بازرس: • سیده ماریه جلیلیان
• بازرس علی‌البدل: • پژمان نور

کانون خوانندگان سنتی

- تاریخ:** یکشنبه ۹ آذر
محل: لابی تالار وحدت
اعضای اصلی هیئت مدیره:
- حمیدرضا نوربخش • هنگامه اخوان • قاسم رفعتی
 - مظفر شفیعی • حسن بخشعی
- اعضای علی البدل:**
- ناصر عطاپور • مهیار شادروان
 - بازرس: • فاطمه مقدم
 - بازرس علی البدل: • غلامرضا رضائی

کانون نوازندگان سنتی

- تاریخ:** دوشنبه ۱۰ آذر
محل: سالن استاد شهناز خانه هنرمندان ایران
اعضای اصلی هیئت مدیره:
- داریوش پیرنیاکان • مرتضی اعیان • محمد ذوالنوری
 - زیداله طلوعی • سیامک جهانگیری
- اعضای علی البدل:**
- بابک شهرکی • مهدی (بابک) بختیاری
 - بازرس: • زمان خیری
 - بازرس علی البدل: • حسین اعتمادی

در پی اتفاقات ناگوار و به دور از شأن فرهنگ و هنر ایران در مجمع عمومی کانون سازان هیئت مدیره خانۀ موسیقی اطلاعیه‌ای منتشر کرد

اعلام تعلیق مجمع عمومی کانون سازان

قویا محکوم کرده و با اعلام برائت از این افراد گستاخ و بی‌ادب جلسه را ترک نمودند.

این نوع برخوردهای غیرمتمدانه، قبیله‌ای و با سازماندهی قبلی از سوی فردی که متأسفانه به علت داشتن مسئولیت در دوره‌ی قبل با گرفتن ارتباطات مشکوک و با هدف اخلال در خدمات‌رسانی و دیگر اهداف شخصی و منفعت‌طلبانه صورت گرفته بود، موجب شد تا از برگزاری سالم و با آرامش انتخابات این کانون ممانعت به عمل بیاید، به طوری که کلیه‌ی فضای مجمع تحت‌شعاع این رفتار قرار گرفته و عده‌ای بدون رأی مجمع را به اعتراض ترک کنند.

... با توجه به تشکیک‌های جدی و اعتراضات صورت گرفته هیئت مدیره بررسی موضوع مجمع را در دستور کار خود قرار خواهد داد. لذا تا اطلاع ثانوی مجمع عمومی این کانون معلق خواهد ماند. لازم به ذکر است که در نخستین جلسه‌ی هیئت مدیره بعد از برگزاری مجمع مذکور، گزارش مبسوط و کتبی بازرس به هیئت مدیره ارائه شد.

در پی اتفاقات ناگوار و به دور از شأن فرهنگ و هنر ایران که ۲ آذر ماه در مجمع عمومی کانون سازندگان ساز رخ داد، بازرس خانۀ موسیقی ایران قبل از باز شدن صندوق رای به نشانه‌ی اعتراض به روند برگزاری و بر هم خوردن ضوابط و مناسبات قانونی، مجمع عمومی را ترک و بعد از ظهر همان روز گزارش جزئیات و هتاک‌های برخی از اعضای این کانون را شفاهاً به اطلاع اعضای هیئت مدیره رساند؛ هیئت مدیره خانۀ موسیقی نیز بر اساس صحبت‌های آذر هاشمی و دیگر عوامل اجرایی اطلاعیه‌ای منتشر کرد که در ادامه بخش‌هایی از این اطلاعیه را می‌خوانیم:

... در مجمع عمومی کانون سازندگان ساز، رفتارهای زشت و به دور از شأنیت برخی از اعضای این کانون و هتک حرمت‌های شنیع و شرم‌آور این اعضای بی‌نزاکت به حدی بود که قلم قاصر از شرح آن است.

این رفتارهای شنیع و هتاکانه به حدی بود که برخی از اعضای پیشکسوت و شریف این کانون با شرمساری روی سن حضور یافتند و در نهایت ادب و مهربانی این رفتارهای زشت و زنده را

کانون ناشران خانه موسیقی

تاریخ: سه شنبه ۱۱ آذر

محل: خانه موسیقی

اعضای اصلی هیئت مدیره:

- محسن رجب پور • غلامعلی علمشاهی • منوچهر حسنی
- صدرالدین حسین خانی • محمدرضا خانزاده
- اعضای علی البدل:
- امیر حسین سینکی • علی عزیزی
- بازرس: • علیرضا اعتمادی
- بازرس علی البدل: • محمود سراجی

جمع بندی

مجامع ده گانه خانه موسیقی ایران، با وجود برخی چالش های محدود، در مجموع با مشارکت گسترده اعضا، رعایت فرآیندهای قانونی و انتخاب هیئت مدیره های جدید برگزار شد و زمینه ورود کانون های صنفی به دوره های تازه از فعالیت های صنفی، تخصصی و حرفه ای را فراهم کرد. خانه موسیقی ایران ضمن تأکید بر حفظ شأن نهادهای فرهنگی، بر استمرار شفافیت، قانون مداری و صیانت از اخلاق حرفه ای در برگزاری مجامع آینده تأکید دارد.

اعضای جدید هیئت مدیره صندوق اعتباری هنر معرفی شدند

اعضای جدید هیئت مدیره صندوق اعتباری هنر طی مراسمی با حضور حسین انتظامی، معاون توسعه مدیریت و منابع وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی معرفی شدند و از خدمات اعضای پیشین هیئت مدیره تقدیر به عمل آمد. در این مراسم، منوچهر شاهسواری، حمیدرضا نوربخش، مرتضی کاظمی، علی غیاثی ندوشن و سعید توکل به عنوان اعضای جدید هیئت مدیره صندوق اعتباری هنر معرفی شدند. همچنین منوچهر شاهسواری به عنوان رئیس هیئت مدیره و حمیدرضا نوربخش با عنوان نایب رئیس هیئت مدیره انتخاب شدند. در ادامه این جلسه، ضمن قدردانی از اقدامات و خدمات اعضای پیشین هیئت مدیره، بر ضرورت استمرار حمایت ها و خدمات صندوق اعتباری هنر به جامعه فرهنگ و هنر کشور تأکید شد.

حماسه و موسیقی

مقاله

نگارش برای نهمین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی
حقوق، مطالعات اجتماعی و روانشناسی
کشور دانمارک
• بخش اول

✨ علیرضا اکبرپور

چکیده

در گذشته بخشی از کارهای هنری به خدمت اقدامات رزمی، جنگ و حماسی در می‌آمده است. یکی از هنرهایی که در جنگ نقش حائز اهمیت برعهده داشته است، موسیقی است. موسیقی یکی از هنرهای هفت‌گانه است که همواره موجب تقویت و ایجاد یک سری از حس‌ها در روان انسان بوده و هست. دلیل این اهمیت آن است که یکی از انواع موسیقی با سبک رزمی بوده که قادر به تهییج سربازان در جنگ‌ها بوده است. این نوع موسیقی در ایران سابقه و قدمتی کهن دارد. سروده‌های رزمی نیز در برانگیختن حس شجاعت و دلیری سربازان و کامیابی آنان در میدان نبرد وسیله بسیار موثر بوده است. به طور کلی از ابتدای خلقت بشر، دوران بسیاری کمی وجود دارد که انسان در صلح کامل به سر برده باشد و همواره جنگ جز لاینفک تاریخ بشری به‌شمار می‌آمده است. از این‌رو در تمامی این جنگ‌ها، موسیقی نقش بسزایی را ایفا کرده است. از دیرباز سرودهای جنگی موجب نشاط سربازان و رسیدن آن‌ها به پیروزی می‌شود. زیرا این موسیقی برای تحریک احساسات میهن پرستی، ایجاد شجاعت و تهور درست شده و به خصوص در موسیقی نظامی‌سازهایی به کار می‌رود که صدای شان بلند، رسا، مهیب، باوقار، با شکوه، شاد و بشاش است. سربازانی که برای این کار تربیت شده بودند، در پیشاپیش لشکریان قرار می‌گرفتند و در جمع کردن، حرکت کردن، تشویق و تهییج سربازان دیگر نقش مهمی ایفا می‌کردند. در این مقاله ما به این موضوع می‌پردازیم که به عنوان یک ایرانی، موسیقی حماسی کشور ایران بر روان مخاطبان چه تاثیری می‌گذارد و این تاثیر چقدر ماندگار خواهد بود؛ به این می‌پردازیم که ریشه این تاثیر موسیقایی از کجا آمده و کمی با بدنه موسیقی سنتی ایرانی آشنا خواهیم شد و چگونگی شکل‌گیری موسیقی حماسی ایرانی هم خواهیم پرداخت. برای پی بردن به اصل موضوع این مقاله اول باید با موسیقی سنتی ایرانی آشنا شویم و در این میان بدانیم که منظور از حماسه چیست و ترکیب این دو مورد باهم چه چیزی را شکل می‌دهد و این محصول به وجود آمده چه تاثیری بر مخاطبان جدید و قدیمی خود گذاشته و می‌گذارد.

واژگان کلیدی: موسیقی، حماسه، مخاطب، موسیقی سنتی ایرانی، روان

مقدمه

هنر و موسیقی تأثیر زیادی در روح و روان و سبک زندگی، دیدگاه و جامعه داشته است. همه ما میل زیادی به خلق کردن، چه برای لذت بردن چه برای ایجاد لذت داریم. فرقی نمی‌کند که این موسیقی کلاسیک یا کنسرت معاصر باشد. هر دوی این‌ها ارزش زیادی برای جامعه دارند، فقط یک مشکل کوچک وجود دارد که همه مردم موسیقی را خوب نمی‌شناسند و مورد توجه قرار نمی‌دهند. وجود هنر و موسیقی در یک جامعه نشان‌دهنده سطح فرهنگ و تمدن و ریشه‌دار بودن آن کشور است. باید موسیقی محلی و سنتی هر منطقه بیشتر شنیده شود تا زنده بماند، برای تعریف از یک منطقه اشاره به موسیقی آنجا بسیار مهم و مؤثر است. با تأثیری که موسیقی کنسرت بر جامعه دارد بیشتر افراد بر این باور هستند که هیچ ارتباطی به آن‌ها ندارد و این امر باعث کوتاهی دولت و عدم ترویج و حمایت از هنر شده است. اهمیت موسیقی در جامعه ما و هر جامعه دیگر را نمی‌توان نادیده گرفت و مهم‌ترین هدف موسیقی این بوده که افراد بیشتری را در کنار هم جمع کند و نمی‌توان این دورا از هم جدا دانست. معلوم نیست که جامعه بر موسیقی تأثیر گذار بوده یا برعکس آن است. هرچقدر جامعه رو به پیشرفت می‌رود مردم هم از وسایل و ابزار قدیمی موسیقی فاصله می‌گیرند و به سراغ روش‌های مدرن می‌روند. با پیشرفت تکنولوژی و سیستم‌های دیجیتالی پیشرفت موسیقی هم بیشتر شده و ژانرها و سبک‌های جدیدی از موسیقی ایجاد شده است. موسیقی می‌تواند افراد یک جامعه را به پیشرفت نزدیک کند یا حتی باعث از هم پاشیدن جامعه شود. پس تأثیر موسیقی بر جامعه کاملاً مشخص است، پس اهمیت موسیقی در جامعه ما هم به حدی است که نمی‌توان این دورا از هم جدا کرده یا از هم دورشان کنیم مانند یک طناب به هم پیچیده شده هستند.

موسیقی حماسی یا موسیقی اپیک، Epic یک سبک موسیقی است که به طور اصولی برای القاء احساسات قدرتمند و حماسی طراحی شده است. این نوع موسیقی معمولاً با استفاده از سازهای بزرگ و قدرتمند، ارکستر سمفونیک و آثار صوتی پیچیده، ترکیبی از آهنگسازی ارکسترال و الکترونیک و عناصر صوتی قوی مانند آوازهای گروهی یا کر و حتی صداهای تأثیرگذاری مثل صدای رعدوبرق و غیره ساخته می‌شود. موسیقی حماسی اغلب در فیلم‌ها، بازی‌های ویدئویی، تیزرها، تبلیها و رویدادهای ورزشی استفاده می‌شود. هدف اصلی آن، القاء احساسات قوی از جمله شور و هیجان، تحولات دراماتیک، افزایش تعامل با نما و نیز ترس و هیجان را در مخاطبان ایجاد کند. معمولاً موسیقی حماسی همراه با تصاویر و صحنه‌هایی با قدرت بصری نمایش داده می‌شود تا تجربه‌ی زیبایی چند وجهی را برای شنونده ایجاد کند. موسیقی Epic کاربردهای گسترده‌تری هم دارد و می‌تواند در هر موقعیتی که نیاز به استفاده از موسیقی با تأثیر قوی دارد، به کار گرفته شود. البته لازم به ذکر است که موسیقی Epic نیازمند توجه و دانش آهنگساز برای خلق یک تجربه قدرتمند است. موسیقی حماسی تأثیر قوی بر احساسات و واکنش‌های مخاطبان دارد. این نوع موسیقی با استفاده از آهنگسازی قوی، صداها و آوازهای قدرتمند و ترکیب آن‌ها با تصاویر و صحنه‌های قوی بصری، توانایی القاء احساسات گوناگون در مخاطبان را دارد. موسیقی Epic می‌تواند احساسات شور و هیجان را در مخاطبان ایجاد کند. آنها را درگیر و مشتاق کند و احساس قدرت و انگیزه را در آنها بالا ببرد. این نوع موسیقی معمولاً در صحنه‌های اکشن، نبرد و تحولات دراماتیک استفاده می‌شود تا حس تنش و هیجان را در مخاطبان تقویت کند. علاوه بر این، موسیقی Epic می‌تواند احساسات تحسین و تعجب را نیز در مخاطبان القا کند. آنها را در معرض تجربه‌های بزرگ و خارق‌العاده قرار داده و احساس زیبایی و شگفتی را در آنها ایجاد می‌کند. همچنین، موسیقی حماسی ممکن است احساس ترس، ترسیدگی و نگرانی را نیز در مخاطبان به وجود آورد. با استفاده از صداها و الگوهای صوتی تاریک و تنگ‌ناک، این نوع موسیقی می‌تواند جوانب تاریک و ترسناک یا صحنه‌های ترسناک را ترسیم کند و احساس ترس را در مخاطبان تقویت کند. بنابراین، موسیقی Epic به عنوان یک ابزار قدرتمند در القاء احساسات و تأثیرگذاری بر مخاطبان، قادر است تجربه‌ی عمیق و قوی را در ایجاد کند و از طریق صداها و موسیقی، ارتباط عاطفی قوی را بین خلق‌کننده و مخاطبان برقرار کند.

تعریف حماسه

حماسه نوعی از اشعار وصفی است که مبتنی بر توصیف اعمال پهلوانی و مردانگی‌ها و افتخارات فردی یا قومی است که شامل مظاهر مختلف زندگی آن‌ها می‌شود. حماسه‌ها عموماً منظوم نوشته می‌شوند. حماسه‌گونه‌ای از متون وصفی است که به توصیف اعمال پهلوانی و افتخارات و بزرگی‌های قومی یا فردی می‌پردازد. به داستان‌ها و موضوعات غیررزمی در ادبیات، بزمی یا غنایی گفته می‌شود. دن کیشوت نمونه‌ای خاص از حماسه است.

به‌طور کلی حماسه گونه‌ای از متون وصفی است که به توصیف اعمال پهلوانی و افتخارات و بزرگی‌های قومی یا فردی می‌پردازد. محققان منظومه‌های حماسی را به دو نوع تقسیم کرده‌اند: منظومه‌های حماسی طبیعی و ملی که خود به دو گونه حماسه‌های اساطیری و پهلوانی مانند قسمت عمده‌ای از شاهنامه و منظومه‌های حماسی تاریخی مانند شاهنامه ابومنصور بخش می‌شود و منظومه‌های حماسی مصنوع همچون هانزید اثر ولتر، یلنامه و پهلوان نامه واژه‌هایی پارسی تبار و برابرهای پارسی سره واژه عربی حماسه هستند. یل به معنی پهلوان است.

از مهم‌ترین ویژگی‌های حماسه آن است که مدت‌ها پس از حوادثی که از آن‌ها سخن می‌گوید پدید می‌آید، اما به‌طور معمول معتقدات و آثار فکری و اجتماعی دوران شاعر با اعتقادات و سنت‌هایی دورانی که حماسه در آن بیان می‌شود اختلاط نمی‌یابد و شاعر با حذف کردن نشانه‌های فرهنگی دوران پیشین، آثار و نشانه‌های زمان خود را در حماسه نمی‌آمیزد. به‌طور کلی حماسه‌های پهلوانی و دینی که با ایام و لحظات خاصی از حیات ملی یک قوم در ارتباط است؛ دورانی که مردمان پیشین با مدنیت ساده و ابتدایی خود در تلاش برای تشکیل ملیت و تمدن خود بوده‌اند. موضوع داستان‌های حماسی همیشه نخستین دوره‌های تمدن آن ملت است و در دوره‌های ترقی و کمال استقلال و تمدن یک ملت شاعران بیشتر به حماسه‌های مصنوع می‌پردازند. همچنین در عموم حماسه‌ها زمان و مکان وقایع مبهم است تا منظومه حماسی در زمان و مکان محدود نباشد. ویژگی دیگر حماسه داستانی بودن آن است. حماسه‌ها به صورت داستان بیان می‌شوند. وجود قهرمانان برتر در حماسه نیز از دیگر ویژگی‌های حماسه به‌شمار می‌رود. حوادث خارق‌العاده‌ای یا اغراق آمیزی که در حماسه ذکر می‌شوند و گاه باور آن‌ها دشوار است نیز از ویژگی‌های حماسه است.

منظومه‌های حماسی

منظومه‌های حماسی طبیعی و ملی: که عبارت است از نتایج افکار و علایق و عواطف یک ملت که در طی قرن‌ها تنها برای بیان نبوغ و عظمت آن قوم به وجود آمده است. این نوع حماسه‌ها سرشار از یاد جنگ‌ها، پهلوانی‌ها، جان‌فشانی‌ها و در عین حال، لبریز از آثار تمدن و مظاهر روح و فکر مردم یک کشور در قرن‌های معینی از دوران حیات ایشان است که معمولاً از آن‌ها به دوران پهلوانی تعبیر می‌کنیم. از این گونه منظومه‌های حماسی می‌توان حماسه‌ی گیلگمش و ایللیاد و ادیسه‌ی هومر، شاعر بزرگ یونان باستان و شاهنامه‌ی حکیم ابوالقاسم فردوسی را در ادبیات فارسی نام برد. در این دسته منظومه‌ها شاعر به ابداع و آفرینش توجهی ندارد؛ بلکه داستان‌های مدرن کتبی یا شفاهی را با قدرت شاعرانه‌ی خویش نقل می‌کند.

منظومه‌های حماسی مصنوع: در این منظومه‌ها شاعر با داستان‌های پهلوانی مدون و معینی سروکار ندارد؛ بلکه خود به ابداع و ابتکار می‌پردازد و داستانی را به وجود می‌آورد. در این گونه داستان‌ها، شاعران آزادند با رعایت قوانینی که ناظر بر شعر حماسی است به دلخواه موضوع داستان خود را ابداع کنند تخیل خود را در آن دخیل سازند. از این دسته می‌توان ظفرنامه‌ی حمدالله مستوفی و "انه ادید" سروده‌ی ویرژیل، شاعر روم باستان را برشمرد.

ادبیات حماسی را از چشم‌اندازی دیگر، به حماسه‌های اساطیری و پهلوانی، حماسه‌های عرفانی و حماسه‌های دینی تقسیم کرده‌اند. **حماسه‌ی اساطیری:** قدیمی‌ترین و اصیل‌ترین نوع حماسه است. این نوع حماسه مربوط به دوران ماقبل تاریخ است و بر مبنای اساطیر شکل گرفته است. مثل حماسه سومری گیلگمش و بخش اول شاهنامه‌ی فردوسی (تا داستان فریدون). در این قسمت شاهنامه از "اوایل" سخن رفته است و مثلاً گفته شده است که اول کسی که گرمابه ساخت یا نوشتن آموخت که بوده است. قسمت‌هایی از ایللیاد و ادیسه رامایانا و مه‌ابه‌اراتا را هم می‌توان جزو حماسه‌های اساطیری دانست. البته گاهی نمی‌توان رد پای قهرمان را در تاریخ جست‌وجو کرد. در حماسه‌های پهلوانی، قهرمان معمولاً یک پهلوان مردمی است و برای او مرگ بهتر از ننگ است.

حماسه‌ی پهلوانی: در این نوع حماسه از زندگی پهلوانان سخن رفته است. حماسه‌ی پهلوانی ممکن است جنبه‌ی اساطیری داشته باشد؛ مثل زندگی رستم در شاهنامه و ممکن است جنبه‌ی تاریخی داشته باشد؛ مثل ظفرنامه‌ی حمدالله مستوفی و شهنشاها نامه‌ی صبا که قهرمانان آن‌ها وجود تاریخی داشته‌اند.

حماسه‌ی دینی یا مذهبی: قهرمانان این نوع است یکی از رجال مذهبی است و ساخت داستان حماسه بر مبنای اصول یکی از مذاهب است؛ مثل کمدی الهی دانت، خاوران نامه‌ی ابن حسام (شاعر قرن نهم) و خداوند نامه‌ی ملک الشعراء صبا کاشانی. برخی از محققان، برای این نوع، حماسه‌های اخلاقی نام گذاشته‌اند و مه‌ابهاراتا و رامایانا را مثال زده‌اند. به نظر ما حماسه‌های اخلاقی همان حماسه‌های دینی هستند و حتی می‌توان به آن‌ها حماسه‌ی فلسفی هم گفت؛ زیرا در آن‌ها مسائل عمیق تفکر بشری از قبیل مرگ و زندگی و خیر و شر مطرح شده است. معمولاً اقوامی که دارای زندگی فعال بودند و با اقوام دیگر جنگ یا صلح داشتند، دارای حماسه‌ی پهلوانی هستند؛ مانند یونانیان و ایرانیان باستان. اما اقوامی که فعالیت‌های برون مرزی نداشتند و به اصطلاح در خود بودند، بیشتر حماسه‌های دینی و فلسفی دارند؛ مانند چینیان و مصریان و هندیان باستان. در ایران هم بعد از حملات خانمان سوزی از قبیل حمله‌ی غزان و مغولان و تیموریان، زندگی درونی و درون‌گرایی بر زندگی بیرونی و برون‌گرایی غالب آمد و حماسه‌های عرفانی، جای حماسه‌های پهلوانی را گرفت.

حماسه‌های عرفانی: این نوع حماسه در ادبیات فارسی فراوان است. در این گونه، قهرمانان بعد از شکست دادن دیو نفس و سفری مخاطره‌آمیز در جاده‌ی طریقت، در نهایت به پیروزی که همانا حصول جاودانگی، از طریق فنا فی الله است، دست می‌یابد؛ مثل حماسه‌ی حلاج در تذکره‌الاولیا. منطق الطیر هم یک حماسه‌ی عرفانی است. منتها به شیوه‌ی تمثیلی سروده شده است. بگهوت گیتا را هم که از متون مذهبی هند محسوب می‌شود، گاهی حماسه‌ی عرفانی خوانده‌اند.

موسیقی حماسی

موسیقی یکی از مرسوم‌ترین راه‌های وارد شدن حماسه به میدان بوده و هست. این شکل از موسیقی در ایران سابقه و قدمتی بسیار طولانی و کهن دارد.

سرودهای رزمی نیز در برانگیختن و بیدار کردن حس شجاعت و دلیری سربازان و پیروزی آنان در میدان نبرد، مقابل دشمنان وسیله‌ای بسیار موثر بوده است. یکی از کاربردهای موسیقی نظامی، ایجاد خوف و ترس در دل دشمن و تقویت روحیه دلیری سربازان است. در جهانی که تمرکز بر فیزیک بوده، انواع هنر در شکل و فرم نظامی هم کارکردی مهم و جدی داشته است چرا که برای حفظ امنیت از یکسو باید عدالت در کشور برقرار می‌شود و از سوی دیگر می‌بایست در دل دشمنان ترس آفرید و به طور همزمان روحیه سربازان، رزمندگان و مردمان خود را با آن بالا نگه دارند. شجاعت، میهن پرستی همواره با شنیدن موسیقی حماسی در دل مردم اوج می‌گرفت.

موسیقی نظامی

موسیقی نظامی (به انگلیسی: Martial music یا Military music) نوعی موسیقی است که برای تحریک حس میهن پرستی، شجاعت، غرور ملی و... ساخته می‌شود. «Martial» در لغت به معنای: جنگی و پر خاشجواست. در موسیقی نظامی، سازهایی به کار برده می‌شود که دارای صدایی بلند، مهیب، رسا، باوقار و باشکوه بوده و ضمن تهییج و برانگیختن سربازان خودی، باعث ایجاد ترس و وحشت در وجود دشمن هم می‌شد.

به طور کلی سازهایی که در دسته موسیقی نظامی به کار می‌رفتند از انواع سازهای بادی، کوبه‌ای و مجموعه‌ای از سازهای سنتی و ملی ایرانی و یا همان آلات و ادوات نقره بودند که در نقره‌خانه‌ها نیز به کار می‌رفتند. تمامی آهنگ‌ها و نغمه‌های نظامی، معمولاً با یک نوع ساز بادی همانند شیپور یا کرنا و همراه طبل، دهل یا نقره و گاهی به تنهایی به صورت تک صدایی نواخته می‌شد. در کتاب تاریخ موسیقی ایران پیرامون موسیقی نظامی چنین آمده است که در پیکارها، به منظور تهییج سپاهیان و مرعوب ساختن دشمنان و همچنین برقراری انتظارات در یورش‌ها، گریز و تدابیر دیگر جنگی، از آلات موسیقی بادی کوبه‌ای پر صدا، همانند انواع بوق‌ها و طبل‌ها استفاده می‌شد.

[ادامه این مقاله را در شماره آینده فصلنامه خانۀ موسیقی ایران بخوانید]

مقاله

موسیقی درمانی؛ سراب یا واقعیت؟ علم یا شبه علم؟

✿ یونس محمودی گلستانه *

امروزه موسیقی درمانی، همانند بسیاری از شاخه‌های نوپدید درمانی، در جوامع مختلف با استقبال گسترده مواجه شده است. افراد مستاصل و درمانده که برای رهایی از فشارهای روانی، اضطراب و تنش‌های روزمره به هر راهکار ممکن روی می‌آورند، پس از تجربه مکاتب درمانی متنوع و حتی عرفان‌های وارداتی و بومی، اکنون به «موسیقی درمانی» پناه می‌آورند. اما پرسش بنیادین این است: آیا موسیقی واقعاً درمان می‌کند یا تنها تسکینی موقت و القایی روان‌شناختی است؟

پرسش‌های بنیادین

اگر موسیقی را دارو بدانیم، باید روشن شود:

- موسیقی دقیقاً چه چیزی را درمان می‌کند و چگونه؟
 - عنصر شفابخش یا حتی بیماری‌زای موسیقی کدام است؟ ریتم، ملودی، نوانس، دینامیک، فرکانس یا ارتعاشات؟
 - «دوز» موسیقی به چه میزان، در چه زمان و تحت چه شرایطی باید مصرف شود؟
 - آیا امکان «آوردوز» موسیقی وجود دارد و اثرات مضر احتمالی آن چیست؟
 - جامعه آماری بهبودیافتگان کجاست و چه شواهد تجربی و علمی معتبری این اثرات را تأیید می‌کند؟
- همچنین پرسشی مغفول این است که آیا یک موسیقی یا فرکانس واحد می‌تواند بر همه افراد - با سنین، جنسیت‌ها، قومیت‌ها، فرهنگ‌ها و پیشینه‌های ذهنی و باورهای مختلف - اثر یکسانی داشته باشد؟

پرسش‌های بنیادین

اگر موسیقی را دارو بدانیم، باید روشن شود:

- ◀ موسیقی دقیقاً چه چیزی را درمان می‌کند و چگونه؟
 - ◀ عنصر شفابخش یا حتی بیماری‌زای موسیقی کدام است؟ ریتم، ملودی، نوانس، دینامیک، فرکانس یا ارتعاشات؟
 - ◀ «دوز» موسیقی به چه میزان، در چه زمان و تحت چه شرایطی باید مصرف شود؟
 - ◀ آیا امکان «آوردوز» موسیقی وجود دارد و اثرات مضر احتمالی آن چیست؟
 - ◀ جامعه آماری بهبودیافتگان کجاست و چه شواهد تجربی و علمی معتبری این اثرات را تأیید می‌کند؟
- همچنین پرسشی مغفول این است که آیا یک موسیقی یا فرکانس واحد می‌تواند بر همه افراد - با سنین، جنسیت‌ها، قومیت‌ها، فرهنگ‌ها و پیشینه‌های ذهنی و باورهای مختلف - اثر یکسانی داشته باشد؟

پیشینه تاریخی موسیقی درمانی

در تمدن‌های باستانی، از چین و هند تا ایران، نمونه‌هایی از موسیقی درمانی وجود داشته است. در ایران، مراسم زاری یکی از شناخته‌شده‌ترین نمونه‌هاست؛ جایی که با نوازی نی‌انبان، بیمار زیر پارچه‌ای پنهان می‌شود، حرکات بدنی و آواهایی از او برمی‌خیزد و در پایان ادعا می‌شود که «باد جن» از بدن خارج شده است. پرسش اساسی این است که آیا موسیقی در اینجا نقش درمانی واقعی دارد یا اینکه عوامل روان‌شناختی، مناسک جمعی و تلقین، محرک اصلی این تجربه‌اند؟

موسیقی درمانی در جهان و ایران

در کشورهای پیشرفته‌ای مانند ایالات متحده، کانادا، استرالیا و فنلاند، موسیقی درمانی نه تنها به عنوان یک رشته دانشگاهی آموزش داده می‌شود، بلکه انجمن‌های علمی تخصصی و آزمایشگاه‌های مجهز در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی متعددی در حوزه‌های مرتبط با موسیقی و سلامت، موسیقی و علوم اعصاب، موسیقی و روان‌شناسی و دیگر شاخه‌های میان‌رشته‌ای فعال هستند. افرادی که به این حوزه وارد می‌شوند، عموماً دارای تحصیلات و سوابق پژوهشی هم در موسیقی و هم در علوم پزشکی یا روان‌شناسی هستند. اما در ایران وضعیت به گونه‌ای دیگر است. با رشد طبقات تازه‌شهرنشین و افرادی که در پی نوعی «وهم آگاهی» در پی ارتقای فرهنگی و اجتماعی هستند، زمینه برای ظهور مدعیان انواع درمان و کرامت، از جمله موسیقی درمانی، فراهم شده است. در چنین شرایطی، هر فرد می‌تواند صرفاً با تکیه بر قدرت اقتناع و نمایشگری خود، نقش درمانگر را ایفا کند. در جامعه‌ای که ارتباطات اجتماعی سالم به صورت سیستماتیک در راستای بقای ساز و کارهای تمامیت‌خواه مختل شده و حتی روابط خانوادگی آسیب جدی دیده است، طبیعی است که گردآمدن افراد و شنیدن موسیقی تجربه‌ای التیام‌بخش و فرح‌آور باشد؛ با این حال، چنین تجربه‌ای هیچ پشتوانه علمی برای اثبات «شفابخشی واقعی» در بر ندارد.

این وضعیت شباهت زیادی به تجربه عرفان‌های شبکه‌ای معاصر دارد که در آن مدعیان، بیماران را از مصرف دارو باز می‌داشتند و نتیجه آن تشدید بیماری یا حتی مرگ برخی افراد بود. به نظر می‌رسد موسیقی درمانی در ایران نیز می‌تواند به سرنوشت مشابهی دچار شود و در آینده در فضایی بازتر، بسیاری از کز کارکردهای آن افشا خواهد شد.

موسیقی درمانی و شبه‌علم‌های هم‌خانواده

سوءاستفاده از مفهوم «درمان» در ایران محدود به موسیقی درمانی نیست و نمونه‌های مشابهی همچون فرکانس درمانی، خنده‌درمانی، سنگ‌درمانی و موارد دیگر نیز به‌طور گسترده رواج یافته‌اند. در بسیاری از مراکز خرید، فروشنده‌گانی با صیقل دادن سنگ‌ها و نسبت دادن ویژگی‌هایی چون «ضدافسردگی»، «ثروت‌زا» یا «بخت‌گشا» آن‌ها را عرضه می‌کنند، بی‌آنکه کوچک‌ترین پشتوانه علمی برای این ادعاها وجود داشته باشد. چنین الگوهای غیرعلمی نه تنها تهدیدی جدی برای سلامت عمومی محسوب می‌شوند، بلکه در مورد موسیقی درمانی نیز خطری مضاعف ایجاد می‌کنند؛ زیرا رواج این قبیل خرافات، زمینه را برای سوءاستفاده از نام «موسیقی درمانی» فراهم می‌سازد و آن را از مسیر پژوهش محور و مبتنی بر شواهد علمی منحرف می‌کند. بدیهی است هنگامی که ادعاهای اثربخشی

بی پایه در حوزه‌هایی همچون سنگ‌درمانی با استقبال عمومی و بازاری پررونق مواجه می‌شود، زمینه برای پذیرش ادعاهای مشابه در باب کارکردهای درمانی موسیقی نیز به مراتب آماده‌تر خواهد بود.

نقدواژه «موسیقی درمانی»

خود اصطلاح «موسیقی درمانی» می‌تواند گمراه‌کننده باشد، زیرا در ذهن مخاطب، شفابخشی مطلق را تداعی می‌کند. شاید شایسته‌تر باشد که واژه‌ای متعادل‌تر به کار رود که بر نقش «التیام‌بخش» یا «کمکی» موسیقی تأکید کند، نه درمان قطعی بیماری. این نیازمند تعریف دقیق سازوکار اثر موسیقی بر ارکان وجودی انسان است: آیا موسیقی بر مغز، ذهن، روان یا جسم اثر می‌گذارد؟ و آیا تأثیر عاطفی موسیقی می‌تواند به تغییرات بنیادین در بینش فرد و در نتیجه کاهش تنش‌ها و اختلالات روانی ناشی از آن منجر شود؟

نقدهای علمی و فرهنگی

منتقدان معتبر علمی و فرهنگی بارها هشدار داده‌اند که شواهد علمی برای اثربخشی موسیقی درمانی محدود است:

- ◀ **Catherine Meads** و همکاران: مرور سیستماتیک آنان نشان داد که بیشتر مطالعات موسیقی درمانی کوچک یا فاقد گروه کنترل هستند و شواهد قوی ارائه نمی‌دهند.
- ◀ **Steven Brown**: معتقد است موسیقی اثر کمکی دارد اما درمان اصلی محسوب نمی‌شود.
- ◀ **Susan Hallam**: تأکید می‌کند که موسیقی می‌تواند انگیزه و روحیه را ارتقا دهد، اما درمان بیماری‌های روانی یا جسمی اغلب مبالغه‌آمیز است.
- ◀ **Thomas Schäfer**: و روان‌شناسان اجتماعی دیگر: هشدار داده‌اند که موسیقی درمانی می‌تواند به ابزاری برای بازاری‌سازی درد و اضطراب بدل شود، نه روشی علمی.
- ◀ پژوهشگران تاریخ موسیقی در آسیا: بسیاری از آثار درمانی منسوب به موسیقی در تمدن‌های کهن را ناشی از تلقین و مناسک جمعی می‌دانند، نه اثر موسیقی به تنهایی.

ضرورت نهادینه‌سازی موسیقی درمانی علمی در ایران

با توجه به روند جهانی، ضروری است که «خانه موسیقی ایران» نهادی رسمی تحت عنوان «کانون موسیقی درمانی» ایجاد کند. این نهاد باید پیش از ورود سودجویان و افراد غیرمتخصص، چارچوب‌های حرفه‌ای و اخلاقی را تعیین کند. در غیر این صورت، موسیقی درمانی در ایران به عرصه‌ای بازاری و غیرعلمی بدل خواهد شد و موسیقی‌دانان کم‌تجربه یا پزشکان کم‌اطلاع از موسیقی، میدان را در دست خواهند گرفت.

خوشبختانه پژوهشگران ایرانی شایسته‌ای در زمینه موسیقی - و سلامت و درمان مساعی پژوهشی نموده‌اند که می‌توان از دانش و تجربه آنان بهره برد. از جمله: دکتر حسن عشایری، دکتر علی زاده محمدی، دکتر حمید حقانی، دکتر عسل حبیبی، جهان‌شاه محمدزاده، خدیجه روشنی، سعید باقری، و سمیه مرادی قانع و ... این پژوهشگران با تحقیقات علمی و تجربه عملی خود می‌توانند پایه‌های علمی کانون موسیقی درمانی را تقویت کنند.

نتیجه‌گیری

موسیقی بی‌تردید قدرت عظیمی در ایجاد هیجان، آرامش، بازآفرینی خاطرات و حتی تغییر رفتار اجتماعی دارد. اما میان این قدرت طبیعی و «شفابخشی علمی» فاصله‌ای جدی وجود دارد. تا زمانی که شواهد تجربی قوی، روش‌های استاندارد و چارچوب‌های علمی دقیق فراهم نشود، موسیقی درمانی بیش از آنکه یک علم معتبر باشد، در معرض خطر تبدیل شدن به بازاری پرزرق‌وبرق برای مصرف فرهنگی خواهد بود. تنها از مسیر نهادینه‌سازی علمی و بهره‌گیری از پژوهشگران متخصص می‌توان به جایگاهی رسید که موسیقی درمانی نقشی واقعی در ارتقای کیفیت زندگی و سلامت روان جامعه ایفا کند.

* موسیقی‌دان، پژوهشگر

درگذشتگان

جمشید شمیرانی

جمشید شمیرانی، نوازنده نامدار تمبک و از چهره‌های تأثیرگذار موسیقی ایران ۱۴ آبان بر اثر بیماری ریوی در کشور فرانسه درگذشت. او متولد سال ۱۳۲۰ در تهران بود و از شاگردان مکتب حسین تهرانی به شمار می‌رفت. ♥

ماشاله رسام

ماشاله رسام قدیمی‌ترین نوازنده بالابان و سرنا حال حاضر کشورمان ۲۰ آبان در همدان دار فانی را وداع گفت. او در سن ۹۱ سالگی به دلیل بیماری و کهنسنت درگذشت. ♥

مجید هنرمند

مجید هنرمند دوتارنواز و پیشکسوت موسیقی مقامی باخرز ۲۵ آبان در ۵۱ سالگی پس از مدتی مبارزه با بیماری سرطان از دنیا رفت و ۳۰ سال از عمر خود را با ترویج موسیقی مقامی و دوتارنوازی گذراند. ♥

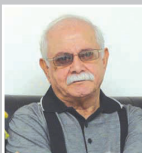
عاشیق محمدحسین دهقان

محمدحسین دهقان از عاشیق‌های به نام استان آذربایجان ۲۹ آبان در باغ رضوان ارومیه درگذشت. ♥

ناصر مسعودی

ناصر مسعودی خواننده پیشکسوت موسیقی نواحی گیلان پس از چند ماه بیماری ۵ آذر بر اثر کهنسنت در بیمارستان آریای رشت درگذشت. ناصر مسعودی متولد ۵ فروردین ۱۳۱۴ در محله صیقلان رشت بود. ♥

خانه موسیقی ایران، درگذشت این هنرمندان را به خانواده‌هایشان و جامعه‌ی هنری ایران تسلیت می‌گوید.

سیف‌الله فولادوند

سیف‌الله فولادوند از هنرمندان برجسته موسیقی مقامی لرستان ۵ مهر ماه بر اثر عارضه قلبی در ۷۶ سالگی دار فانی را وداع گفت. او فرزند خانواده‌ی اهل موسیقی بود و از همان کودکی در کنار پدر خود که نوازنده سرنا بود، با نغمه‌ها و مقام‌های بومی لرستان آشنا شد. ♥

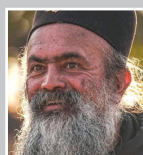
سیاوش احمدی نسب

سیاوش احمدی نسب آهنگساز، نوازنده و مدرس موسیقی بندرعباس، ۲۴ مهر ماه بر اثر بیماری درگذشت. او در زمان شیوع کرونا دچار عفونت ریه شده و در پی پایداری به دلیل ایست قلبی در سن ۲۸ سالگی از دنیا رفت. ♥

علی قورچیان

علی قورچیان، نوازنده و مدرس سه‌تار و عود ۵ آبان در سن ۵۳ سالگی بر اثر سکنه قلبی درگذشت. قورچیان در سال ۱۳۵۱ در خانواده‌ی اهل طالقان، در تهران متولد شد. ♥

مهراد نوبخت‌پور

مهراد نوبخت‌پور، نوازنده و مدرس موسیقی، روز ۵ آبان ماه در سن چهل سالگی بر اثر ایست قلبی دار فانی را وداع گفت. مهراد نوبخت‌پور متولد سال ۱۳۶۴ و از هنرمندان فعال و با سابقه موسیقی ایران بود. ♥

چیستا غریب‌گرکانی

چیستا غریب‌گرکانی مدرس و نوازنده پیانوی کلاسیک ۸ آبان درگذشت. او فرزند زنده‌یاد غلامحسین غریب‌گرکانی نویسنده، شاعر، موسیقیدان و نوازنده کلارینت، مدیر هنرستان عالی موسیقی و پژوهشگر موسیقی نواحی ایرانی بود و از کودکی در فضایی آکنده از موسیقی رشد یافت. ♥

